

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Кафедра хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
доц. Ірина Солонинко

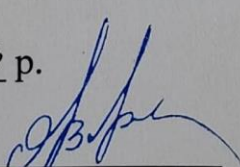
“17” 07 2023 р.

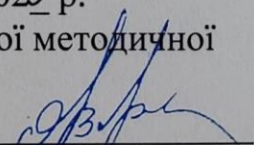
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(тип дисципліни – обов’язкова)

ОК 29 Хірургічна стоматологія

підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 22 «Охорона здоров’я»
спеціальності 221 «Стоматологія»
факультет, курс: стоматологічний, IV

Обговорено та ухвалено
на методичному засіданні кафедри
хірургічної стоматології
та щелепно-лицевої хірургії
Протокол № 11
від “13” 06 2023 р.
Завідувач кафедри
проф. Ян Варес

Затверджено
профільною методичною комісією
з стоматологічних дисциплін
Протокол № 2
від “16” 06 2023 р.
Голова профільної методичної
комісії
проф. Ян Варес

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

завідувач кафедри, д.мед.н., професор Варес Я.Е.,
завуч кафедри, к.мед.н., доцент Медвідь Ю.О.

РЕЦЕНЗЕНТИ :

к.мед.н., доцент Синиця В.В.
к.мед.н., доцент Кухта В.С.

Обговорено та рекомендовано до затвердження на міжкафедральній нараді фахівців
однопрофільних кафедр

з стоматологічних дисциплін

“ _____ ” _____ 202_ року, протокол No ___

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «хірургічна стоматологія» складена відповідно до Стандарту вищої освіти *другого (магістерського) рівня* галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія» освітньої програми *другого рівня вищої освіти з підготовки магістрів зі спеціальності 221 «Стоматологія»*

Опис навчальної дисципліни (анотація). Дисципліна передбачає вивчення хірургічної стоматології за основними її розділами: «Пропедевтика хірургічної стоматології», «Запальні захворювання ЩЛД», «Онкологія ЩЛД», «Травматологія ЩЛД», «Реконструктивно-відновна хірургія ЩЛД», при цьому акцент робиться на вивченні етіології, патогенезу, клініки, діагностики, невідкладного лікування та профілактики основних і найбільш розповсюджених захворювань ЩЛД.

Значна увага приділяється формуванню у студентів навичок збору анамнезу, проведення обстеження та диференційної діагностики захворювань ЩЛД із різноманітним клінічним перебігом та їх ускладненнями, на практиці вивчаються сучасні підходи до діагностики, принципів лікування та профілактики на засадах даних доказової медицини, а також невідкладні стани в практиці хірургічної стоматології. Студенти приймають участь в діагностично-лікувальному процесі амбулаторних, стаціонарних пацієнтів під керівництвом асистентів і доцентів кафедри. Також передбачено ознайомлення з лікувально-профілактичними заходами, які найчастіше застосовуються в хірургічній стоматологічній практиці.

Вивчення дисципліни «хірургічна стоматологія» сприяє формуванню цілісного уявлення про будову й функціонування органів ЩЛД; поглибленню теоретичної та практичної підготовки, набуттю професійних практичних навичок для самостійної лікарської діяльності.

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них			Рік навчання семестр	Вид контролю	
	Всього	Аудиторних				СРС
		Лекцій (годин)	Практичних занять (год.)			
Назва дисципліни: Хірургічна стоматологія Змістових модулів 3	4,5 кредитів/ 135 год.	8	60	67	IV курс (VII, VIII семестри)	Екзамен
за семестрами						
Змістовий модуль 1	2,5 кредити/ 75 год.	6	30	39	VII семестр	
Змістовий модуль 2, 3	2 кредити/ 60 год.	2	30	28	VIII семестр	екзамен

Предметом вивчення навчальної дисципліни є травматичні пошкодження ЩЛД та онкологічні процеси ЩЛД, що відносяться до компетенції хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії, особливості їх клінічного перебігу, основні діагностичні та лікувальні маніпуляції, що застосовуються в практиці хірурга-стоматолога.

Міждисциплінарні зв'язки: терапевтична стоматологія, стоматологія дитячого віку, ортопедична стоматологія, нормальна анатомія, гістологія, нормальна фізіологія, патологічна фізіологія, топографічна анатомія та оперативна хірургія, мікробіологія, біохімія, фармакологія, внутрішні хвороби, ендокринологія, шкірно-венеричні, нервові хвороби, оториноларингологія, офтальмологія, медицина екстремальних станів.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «хірургічна стоматологія» є фахова підготовка лікаря-стоматолога, яка передбачає засвоєння питань теорії й практики з усіх розділів хірургічної стоматології та основ ЩЛХ, починаючи з організації роботи хірургічного відділення стоматологічної поліклініки та щелепно-лицевого стаціонару до надання ургентної допомоги при невідкладних станах і в вогнищах масового ураження та кваліфікованої хірургічної стоматологічної та реконструктивно-відновної допомоги при захворюваннях ЩЛД.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «хірургічна стоматологія» є вміння проводити обстеження хірургічного стоматологічного хворого, діагностувати основні симптоми та синдроми патологій ЩЛД, обґрунтувати та сформулювати попередній діагноз; аналізувати результати обстеження та проводити диференційну діагностику, сформулювати клінічний діагноз основних захворювань, виявляти та ідентифікувати прояви соматичних захворювань в порожнині рота, визначати принципи комплексного лікування в клініці хірургічної стоматології, виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених захворювань ЩЛД,

знати заходи первинної та вторинної профілактики найбільш поширених хірургічних стоматологічних захворювань.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- Особливості обстеження хворих з патологією ЩЛД, участь суміжних спеціалістів в обстеженні.
- Методика обстеження хворих з травмою щелепно-лицевої ділянки. Організаційні принципи надання допомоги потерпілим при ушкодженнях щелепно-лицевої ділянки.
- Принципи деонтології та лікарської етики в хірургічній стоматології і ЩЛХ
- Основні методики загального та місцевого знеболення, седация в практиці хірурга-стоматолога (покази, протипокази, особливості проведення).
- Травматичні пошкодження м'яких тканин ЩЛД.
- Методики хірургічної обробки ран м'яких.
- Вивихи та переломи зубів, перелом альвеолярного відростка, вивихи скронево-нижньощелепного суглоба (діагностика, лікування).
- Переломи кісток лицевого скелету. Сучасні принципи кісткової фіксації.
- Термічні (опіки, обмороження), хімічні (кислоти, луги, солі важких металів), фізичні (електричний струм) пошкодження обличчя.
- Поєднані пошкодження щелепно-лицевої ділянки. Клініка, діагностика, лікування. Травматична хвороба.
- Організація стоматологічної допомоги у Збройних Силах України.
- Принципи медичного сортування та етапне лікування поранених у щелепно-лицеву ділянку.
- Загальна характеристика, клінічний перебіг, діагностика вогнепальних поранень, опіків, комбінованих уражень щелепно-лицевої ділянки.
- Ранні та пізні ускладнення пошкоджень щелепно-лицевої ділянки. Клініка, діагностика, лікування.
- Організація онкостоматологічної допомоги.
- Пухлини та пухлиноподібні утвори м'яких тканин та кісток щелепно-лицевої ділянки.
- Кісти щелеп.
- Доброякісні одонтогенні пухлини щелеп: амелобластома (адамантинома), одонтома, цементома, епулід.
- Доброякісні неодонтогенні пухлини щелеп (остеобластома, остеокластома, остеома, остеїд-остеома, хондрома, гемангіома, фіброма, тощо).
- Остеогенні пухлиноподібні утворення щелеп (фіброзна остеодисплазія, паратиреоїдна остеодистрофія, хвороба Педжета, еозинофільна гранульома).
- Доброякісні пухлини м'яких тканин ЩЛД (шкіри, жирової, сполучної, м'язової, нервової тканин, кровоносних та лімфатичних судин).
- Передракові захворювання шкіри обличчя, слизової оболонки порожнини рота та язика.
- Злоякісні пухлини м'яких тканин ЩЛД та шиї. Рак і саркома щелеп.
- Доброякісні пухлини та кісти слинних залоз.

вміти:

- Зібрати анамнез та провести огляд хворого на вказану патологію ЩЛД.
- Скласти план та провести обстеження хворого з травмою щелепно-лицевої ділянки.
- Скласти план додаткових методів дослідження та вміти інтерпретувати їх результати.
- Аналізувати та інтерпретувати результати рентгенологічного обстеження у клініці хірургічної стоматології та ЩЛХ, та на їх підставі встановити відповідний клінічний діагноз.
- Заповнити відповідну медичну документацію.
- Виконати діагностичну пункцію патологічного вогнища ЩЛД.
- Провести первинну хірургічну обробку рани.
- Продемонструвати техніку накладання вузлового шва.
- Провести реплантацію зуба.
- Провести тимчасову іммобілізацію уламків нижньої та верхньої щелеп.
- Виготовити тимчасові шини та провести шинування при переломах щелеп.
- Провести лігатурне зв'язування зубів.
- Провести накладання гладкої шини-скоби.
- Провести постійну іммобілізацію уламків нижньої та верхньої щелеп.
- Провести двощелепне шинування як один з методів постійної іммобілізації.
- Провести вправлення вивиху нижньої щелепи.
- Скласти план та провести обстеження хворого з наявністю новоутвору, призначити додаткові методи діагностики.
- Провести забір матеріалу (мазків і біоптатів) для цитологічного і патоморфологічних досліджень.
- Встановити онкодіагноз на основі отриманих результатів обстежень.
- Скласти план лікування пацієнта із онкологічними захворюваннями ЩЛД.
- Скласти план комплексного лікування хворих на вказані патології.
- Діагностувати місцеві та загальні ускладнення в практиці хірурга-стоматолога.
- Провести на фантомі серцево-легеневу реанімацію (непрямий масаж серця і штучне дихання).

- Надавати допомогу при невідкладних станах в практиці ЩЛХ згідно відповідних алгоритмів.

демонструвати:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- здатність вчитися та бути сучасно навченим.
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- здатність до вибору стратегії спілкування.
- здатність працювати в команді.
- навички міжособистісної взаємодії.
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), орієнтацію на безпеку.
- володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.

1.3 Компетентності та результати навчання.

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти дисципліна «Хірургічна стоматологія» забезпечує набуття студентами компетентностей:

- Інтегральна - Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК) за вимогами Національної рамки кваліфікацій (НРК):

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
5. Здатність спілкуватися англійською мовою.
6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
10. Здатність бути критичним і самокритичним.
11. Здатність працювати в команді.
12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності спеціальності (ФК) за вимогами Національної рамки кваліфікацій (НРК):

1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.
2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.
3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.
4. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.
5. Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.
6. Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.
7. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки з супутніми соматичними захворюваннями.
8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.
9. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.
10. Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів.

11. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.
12. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.
13. Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).
14. Спроможність ведення нормативної медичної документації.
15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.
16. Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛД.
17. Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.
18. Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.

Матриця компетентностей освітньої компоненти Хірургічна стоматологія

Програмні компетентності	Хірургічна стоматологія (ОК 29)
Загальні компетентності	
ЗК 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	+
ЗК 2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	+
ЗК 3 Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.	+
ЗК 4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	+
ЗК 5 Здатність спілкуватися англійською мовою.	+
ЗК 6 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	+
ЗК 7 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	+
ЗК 8 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	+
ЗК 9 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	+
ЗК 10 Здатність бути критичним і самокритичним.	+
ЗК 11 Здатність працювати в команді.	+
ЗК 12 Прагнення до збереження навколишнього середовища.	+
ЗК 13 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	+
ЗК 14 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	+
ЗК 15 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	+
Фахові компетентності	
ФК 1 Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.	+
ФК 2 Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.	+
ФК 3 Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.	+
ФК 4 Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.	+
ФК 5 Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.	+
ФК 6 Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.	+
ФК 7 Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки з супутніми соматичними захворюваннями.	+
ФК 8 Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.	+
ФК 9 Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.	+
ФК 10 Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних	+

заходів.	
ФК 11 Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.	+
ФК 12 Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.	+
ФК 13 Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).	+
ФК 14 Спроможність ведення нормативної медичної документації.	+
ФК 15 Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.	+
ФК 16 Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЖД.	+
ФК 17 Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.	+
ФК 18 Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.	+

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Загальні компетентності					
1.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;	+	+		+
2.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	+	+		+
3.	Здатність застосовувати знання у практичних діяльності.	+	+	+	+
4.	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	+	+	+	
5.	Здатність спілкуватися англійською мовою.	+	+	+	
6.	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій	+	+	+	+
7.	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	+	+	+	+
8.	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;	+	+	+	+
9.	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.		+		+
10.	Здатність бути критичним і самокритичним.			+	+
11.	Здатність працювати в команді.			+	+
12.	Прагнення до збереження навколишнього середовища.	+	+	+	+
13.	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.		+	+	+
14.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	+	+	+	+
15.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	+	+	+	+
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності					
1.	Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.	+	+	+	+
2.	Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.	+			+
3.	Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.	+	+	+	+
4.	Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.	+	+	+	+

5.	Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.	+	+	+	+
6.	Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.	+	+	+	+
7.	Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки з супутніми соматичними захворюваннями.	+	+	+	+
8.	Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.	+	+	+	+
9.	Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.	+	+	+	+
10.	Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів.	+	+	+	+
11.	Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.	+	+	+	+
12.	Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.	+	+	+	+
13.	Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).	+	+	+	+
14.	Спроможність ведення нормативної медичної документації.	+	+	+	+
15.	Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.	+	+	+	+
16.	Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛД.	+	+	+	+
17.	Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.	+	+	+	+
18.	Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.	+	+	+	+

Результати навчання

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

Нормативний та варіативний зміст підготовки, сформульований у термінах результатів навчання
Програмні результати навчання

Посилання на код матриці компетентностей	Зміст результату навчання	Код результату навчання
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2	Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1 ОПП); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2 ОПП).	ЛР1
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2	Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5 ОПП).	ЛР2
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2	Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за списком 5 ОПП, пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2 ОПП).	ЛР3
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2	Визначати остаточний клінічний діагноз дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих	ЛР4

	суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1 ОПП).	
Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2	Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу (за списком 4 ОПП).	ЛР5
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3	Планувати та втілювати заходи профілактики стоматологічних захворювань серед населення для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань.	ЛР6
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3	Аналізувати епідеміологічний стан та проводити заходи масової й індивідуальної, загальної та локальної медикаментозної та немедикаментозної профілактики стоматологічних захворювань.	ЛР7
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2	Визначати підхід, план, вид та принцип лікування стоматологічного захворювання (за списком 2 ОПП) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.	ЛР8
Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2	Визначати характер режиму праці, відпочинку та необхідної дієти при лікуванні стоматологічних захворювань (за списком 2 ОПП) на підставі попереднього або остаточного клінічного діагнозу шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.	ЛР9
Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2	Визначати тактику ведення стоматологічного пацієнта при соматичній патології (за списком 3 ОПП) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.	ЛР10
Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2	Проводити лікування основних стоматологічних захворювань за існуючими алгоритмами та стандартними схемами під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1 ОПП).	ЛР11
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3	Організовувати проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення, військовослужбовців, в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. воєнного стану, під час розгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувально-евакуаційного забезпечення.	ЛР12
Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2	Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, використовуючи рекомендовані алгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу (за списком 4 ОПП).	ЛР13
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3	Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій.	ЛР14
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3	Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення в умовах медичного закладу за стандартними методиками.	ЛР15
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3	Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.	ЛР16
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3	Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.	ЛР17
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3	Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.	ЛР18
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2	Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.	ЛР19
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3	Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.	ЛР20
Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1	Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього	ЛР21

AB2	та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1 ОПП) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 6 ОПП).	
Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2	Виконувати медичні стоматологічні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1 ОПП) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 7 ОПП).	ПП22
Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2	Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 4 ОПП) в умовах обмеженого часу (за списками 6, 7 ОПП).	ПП23

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам НРК

	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
	Класифікація компетентностей за НРК	<p>Зн1 Спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи</p> <p>Зн2 Критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей</p>	<p>Ум1 Розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та в суперечливих вимогах</p> <p>Ум2 Проведення дослідницької та/або інноваційної діяльності</p>	<p>К1 Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються</p> <p>К2 Використання іноземних мов у професійній діяльності</p>
Загальні компетентності				
1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Зн1 Зн2	Ум1		АВ1
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	Зн1	Ум1	К1	АВ2
3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.	Зн1	Ум1	К1	АВ1
4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.			К1, К2	
5. Здатність спілкуватися англійською мовою.			К1	
6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	Зн1		К1, К2	АВ2
7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Зн1		К1	АВ2
8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.		Ум1		АВ1
9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	Зн1	Ум1	К1	АВ1
10. Здатність бути критичним і самокритичним.	Зн2			АВ1

11.Здатність працювати в команді.	Зн2		К1, К2	АВ2
12.Прагнення до збереження навколишнього середовища.	Зн1	Ум1		АВ1
13.Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	Зн1			АВ1
14.Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	Зн1	Ум1	К1	АВ3
15.Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	Зн1	Ум2		АВ3
Спеціальні (фахові) компетентності				
1.Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні	Зн2	Ум1	К1, К2	
2.Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень	Зн1	Ум1		АВ1
3.Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани	Зн1	Ум1		АВ1
4.Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області (ЩЛО)	Зн2	Ум1	К1	АВ1
5.Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛО	Зн1	Ум1		АВ1
6.Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛО	Зн1, Зн2	Ум1	К1	
7.Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та ЩЛО з супутніми соматичними захворюваннями		Ум1		АВ1, АВ2

8.Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції	Зн1	Ум1		АВ1
9.Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛО	Зн1	Ум1	К1	АВ1 АВ2
10.Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів	Зн1, Зн2	Ум1	К1	АВ1 АВ2
11.Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги	Зн1, Зн2	Ум1		АВ1 АВ2
12.Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології	Зн1	Ум2	К1	АВ2
13.Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне)	Зн2	Ум2		
14.Спроможність ведення нормативної медичної документації			К1	АВ1
15.Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації	Зн2		К1 К2	АВ1 АВ2
16.Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛО	Зн1	Ум1	К1	
17.Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності	Зн1		К1	АВ2
18.Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини	Зн2	Ум1	К1	АВ1 АВ2

Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

Програмні результати навчання	Компетентності																																				
	Інтегральна компетентність	Загальні компетентності															Фахові компетентності																				
		ЗК1	ЗК2	ЗК3	ЗК4	ЗК5	ЗК6	ЗК7	ЗК8	ЗК9	ЗК10	ЗК11	ЗК12	ЗК13	ЗК14	ЗК15	СК1	СК2	СК3	СК4	СК5	СК6	СК7	СК8	СК9	СК10	СК11	СК12	СК13	СК14	СК15	СК16	СК17	СК18			
ПР1	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+					+	+	+		+	+	+					+	+	+								
ПР2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+					+	+	+										+	+	+							
ПР3	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+					+	+											+	+	+							
ПР4	+	+	+	+	+	+										+	+	+		+	+	+						+					+	+			
ПР5	+	+	+	+	+	+										+	+	+																			
ПР6	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+			+	+	+			+		+							+	+	+			+	+			
ПР7	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+			+		+							+	+	+				+			
ПР8	+	+	+	+			+	+	+	+						+	+			+	+	+				+	+	+									
ПР9	+	+	+	+	+			+	+	+	+			+		+					+	+			+								+	+			
ПР10	+	+	+	+			+	+	+	+						+					+	+			+										+		
ПР11	+	+	+	+	+						+	+				+								+	+	+							+	+			
ПР12	+	+	+	+	+	+						+		+	+	+										+	+							+	+		
ПР13	+	+	+	+	+	+					+					+										+	+								+	+	
ПР14	+	+	+	+	+			+	+	+	+		+	+	+	+												+					+	+			
ПР15	+	+	+	+			+	+	+	+	+		+	+	+	+			+									+	+	+	+	+	+	+	+		
ПР16	+	+	+	+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ПР17	+	+	+	+			+				+		+	+	+				+									+	+						+		
ПР18	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+		+	+	+	+				+						+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ПР19	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+		+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ПР20	+	+	+	+						+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ПР21	+	+	+	+						+	+	+												+	+	+	+									+	
ПР22	+	+	+	+						+	+	+												+	+	+										+	
ПР23	+	+	+	+						+	+	+												+	+	+	+									+	

- **Результати навчання для дисципліни:** фахова підготовка лікаря-стоматолога, яка передбачає засвоєння питань теорії й практики з розділів «Травматологія ЩЛД», «Хірургічна стоматологія екстремальних станів та військова щелепно-лицева хірургія» та «Онкологія ЩЛД»; вміння проводити обстеження хірургічного стоматологічного хворого, діагностувати травматичні пошкодження м'яких тканин, зубів та кісток ЩЛД, основні симптоми пухлин та пухлиноподібних утворів ЩЛД, обґрунтувати та сформулювати попередній діагноз; аналізувати результати обстеження та проводити диференційну діагностику, сформулювати клінічний діагноз, виявляти та ідентифікувати прояви соматичних захворювань в порожнині рота, визначати принципи комплексного лікування, виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення, знати заходи первинної та вторинної профілактики хірургічних стоматологічних захворювань, вивчення яких передбачено змістовими модулями 1, 2 та 3.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **4,5 кредитів ЄКТС 135 годин.**

У ході вивчення дисципліни, студент має:

Змістовий модуль 1:

Пояснювати та трактувати особливості травматичних пошкоджень ЩЛД, враховуючи естетичне та функціональне значення обличчя та топографічну близькість життєво важливих органів, принципи надання невідкладної допомоги пацієнтам з травмою обличчя, роль фахівців суміжних спеціальностей у комплексному обстеженні потерпілих.

Аналізувати рентгенограми пацієнтів з травматичними пошкодженнями кісток лицевого скелета, визначати показання до проведення консервативного чи хірургічного лікування на підставі оцінки клінічних та рентгенологічних критеріїв.

Розробити план та провести обстеження пацієнта з травматичним пошкодженням ЩЛД різної локалізації, призначити необхідні додаткові методи дослідження та вміти інтерпретувати їх результати.

Виконувати збір анамнезу та огляд хворого з травматичним пошкодженням ЩЛД, заповнити відповідну медичну документацію; виконувати серцево-легеневу реанімацію.

Проводити ПХО ран м'яких тканин ЩЛД, тимчасову (транспортну) іммобілізацію при переломах верхньої та нижньої щелепи, надавати допомогу при невідкладних станах.

Призначати медикаментозну терапію у перед- та післяопераційному періодах у пацієнтів з травматичними пошкодженнями ЩЛД, обґрунтувати доцільність призначення премедикації в залежності від психо-соматичного стану хворого, характеру та об'єму операційного втручання, надавати відповідні рекомендації.

Продемонструвати методику антисептичної обробки ран, техніки накладання швів при проведенні ПХО, лігатурного зв'язування зубів, виготовлення та накладання гнутих алюмінієвих шин, їх фіксації для здійснення тимчасової або пролонгованої міжщелепної іммобілізації.

Тема №1. Статистика та класифікація ушкоджень щелепно-лицевої ділянки мирного часу. Методика обстеження хворих з травмою щелепно-лицевої ділянки. Організаційні принципи надання допомоги потерпілим при ушкодженнях щелепно-лицевої ділянки.

Причини травматизму, його профілактика, статистика пошкоджень щелепно-лицевої ділянки мирного та військового часу, їх класифікація. Загальна характеристика і особливості пошкоджень обличчя.

Види хірургічної стоматологічної допомоги: поліклінічна і стаціонарна (невідкладна і планова).

Організація роботи і оснащення хірургічного відділення (кабінету) стоматологічної поліклініки, щелепно-лицевого відділення стаціонару, операційної, перев'язувальної.

Медична документація в хірургічному відділенні (кабінеті) стоматологічної поліклініки та в щелепно-лицевому відділенні лікарні.

Особливості обстеження хворих із ушкодженнями щелепно-лицевої ділянки.

Значення особистого спілкування лікаря з хворим. Емоційні фактори, пов'язані із захворюваннями, пошкодженнями і дефектами обличчя та лікуванням, що проводиться.

Збір суб'єктивних даних хворого:

Скарги на момент звернення до медичної установи.

Анамнез хвороби: розвиток захворювання, його динаміка, попереднє лікування.

Анамнез життя: спадкові, перенесені та супутні захворювання, шкідливі звички - вживання наркотиків, алкогольних напоїв, паління; спадковість, алергологічний анамнез.

Об'єктивне обстеження: загальний стан, свідомість. Обстеження органів і систем у стаціонарі.

Обстеження щелепно-лицевої ділянки. Огляд обличчя. Пальпація. Огляд органів та м'яких тканин порожнини рота, обстеження зубів. Загальноклінічні, лабораторні та спеціальні методи дослідження. Дослідження функції рухових і чутливих нервів. Обстеження слинних залоз та їх проток, скронево-нижньощелепних суглобів, лімфатичного апарату обличчя та шиї. Встановлення характеру та величини дефектів і деформацій тканин обличчя і порожнини рота, стан навколишніх тканин. Оцінка ступеня, анатомічних, функціональних і естетичних порушень.

Об'єктивні методи дослідження із застосуванням сучасної діагностичної апаратури. Рентгенологічні: рентгенографія у різних проєкціях, в тому числі з контрастуванням. Комп'ютерна та магнітно-резонансна томографія, радіоізотопна, ультразвукова діагностика, дистанційна та контактна термографія. Морфологічні методи: цитологічне дослідження відбитків, зішкрябів, пункційного матеріалу; гістологічне дослідження біопсійного матеріалу. Методи функціональної діагностики: рео-, полярно- та електроміографія,

електроодонтодіагностика. Застосування комп'ютерного програмного забезпечення на етапах діагностики та планування операційних втручань у ЩЛХ.

Обсяг обстеження хворих з травмою щелепно-лищевої ділянки під час лікування в умовах поліклініки та стаціонару, участь суміжних спеціалістів в обстеженні.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Принципи організації стоматологічної допомоги населенню України.
2. Організація роботи хірургічного відділення (кабінету) стоматологічної поліклініки.
3. Особливості організації та надання спеціальної хірургічної стоматологічної допомоги.
4. Санітарно-гігієнічні вимоги до хірургічного відділення (кабінету) стоматологічної поліклініки і стаціонару.
5. Обладнання, медична документація хірургічного кабінету (відділення).
6. Суб'єктивне обстеження хірургічного стоматологічного хворого (скарги, історія захворювання, історія життя).
7. Методика обстеження загального стану хірургічного стоматологічного хворого.
8. Методика місцевого обстеження (позаротового і внутрішньоротового) хірургічного стоматологічного хворого.
9. Додаткові методи обстеження (електроодонтометрія, рентгенографія, морфологічні, мікробіологічні, функціональні дослідження).
10. Показання до госпіталізації хірургічних стоматологічних хворих.

Тема №2. Травматичні пошкодження м'яких тканин ЩЛД: класифікація, клінічний перебіг, діагностика. Методики хірургічної обробки ран м'яких тканин з урахуванням естетики обличчя, види швів. Догляд за післяопераційною ранною.

Класифікація травматичних пошкоджень м'яких тканин щелепно-лищевої ділянки.

Забій м'яких тканин обличчя.

Садна та рани м'яких тканин обличчя: забійна, рвана, різана, колота, рублена, кусана, роздавлена, скальпована.

Особливості клінічного перебігу.

Методики хірургічної обробки ран та види швів.

Надання невідкладної та першої лікарської допомоги травмованим хворим.

Проведення хірургічної обробки ран щелепно-лищевої ділянки.

Методи догляду за хворими в післяопераційному періоді.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Анатомо-функціональні особливості м'яких тканин щелепно-лищевої ділянки (анатомія м'язів і жувальних м'язів, інервація, васкуляризація).
2. Класифікація ушкоджень м'яких тканин обличчя у мирний час.
3. Забій м'яких тканин обличчя – клініка, діагностика, перша допомога.
4. Садно та рани м'яких тканин обличчя (забійна, рвана, різана, колота, рублена, кусана, роздавлена, скальпована).
5. Особливості клінічної картини ран м'яких тканин залежно від їхньої локалізації.
6. Методи діагностики ран м'яких тканин обличчя.
7. Основні принципи ПХО ран.
8. Особливості хірургічної обробки ран на обличчі.
9. Характерні особливості м'яких тканин щелепно-лищевої ділянки, що впливають на процеси загоєння ран.
10. Медикаментозні методи лікування ран в післяопераційному періоді.
11. Фізіотерапевтичні методи лікування ран.
12. Класифікація, клініка і лікування ускладнень ран обличчя, їх профілактика.
13. Медична допомога пораненим на місці травми.
14. Види швів та шовного матеріалу.
15. Вплив порушень естетики обличчя на психіку поранених.

Тема №3. Вивихи та переломи зубів: класифікація, клініка, діагностика, методи імобілізації, лікування.

Класифікація вивихів та переломів зубів.

Клінічні ознаки вивихів та переломів.

Особливості обстеження хворих з вивихами та переломами зубів.

Об'єктивні методи дослідження вивихів та переломів зубів. Рентгенологічні методи дослідження: рентгенографія у різних проекціях. Комп'ютерна та магнітно-резонансна томографія. Клінічна оцінка стану травмованих зубів.

Показання до видалення цих зубів. Методи функціональної діагностики: електроодонтодіагностика. Особливості консервативного та хірургічного методів лікування вивихів та переломів зубів. Сучасні методи імобілізації.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Класифікація переломів та вивихів зубів.
2. Клініка та діагностика переломів зубів.
3. Клініка та діагностика вивихів зубів.
4. Методи лікування переломів та вивихів зубів.
5. Показання та протипоказання до реплантації зубів.
6. Методика реплантації зубів.
7. Сучасні методи шинування зубів.

Тема №4. Вивихи нижньої щелепи. Клініка, діагностика, лікування.

Класифікація вивихів нижньої щелепи.

Етіологія та патогенез вивихів нижньої щелепи.

Клінічні прояви різних видів вивихів щелеп.

Особливості обстеження хворих з вивихами нижньої щелепи. Об'єктивні методи дослідження вивихів нижньої щелепи. Рентгенологічні методи дослідження: рентгенографія у різних проекціях. Комп'ютерна та магнітно-резонансна томографія, ультразвукова діагностика.

Методи вправлення вивихів нижньої щелепи.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Статистика, класифікація вивихів нижньої щелепи.
2. Особливості етіології та патогенезу вивихів нижньої щелепи.
3. Клініка переднього вивиху нижньої щелепи.
4. Клініка заднього вивиху нижньої щелепи.
5. Методи діагностики вивихів нижньої щелепи.
6. Обстеження хворого з вивихами нижньої щелепи.
7. Теоретичні та клінічні дослідження проблеми вивихів нижньої щелепи.
8. Скласти план профілактики вивихів нижньої щелепи.
9. Скласти план лікування вивихів нижньої щелепи.
10. Консервативні методи лікування вивиху нижньої щелепи.
11. Хірургічні методи лікування вивиху нижньої щелепи.
12. Реабілітація хворих з вивихами нижньої щелепи.

Тема №5. Переломи нижньої щелепи: класифікація, клініка, діагностика.

Частота, локалізація і характер пошкоджень нижньої щелепи залежно від причин і механізму травми.

Види і типові місця переломів нижньої щелепи.

Біомеханіка переломів нижньої щелепи, механізм і характер зміщення уламків.

Клінічне обстеження пацієнтів з переломами нижньої щелепи.

Клінічні симптоми переломів нижньої щелепи: анатомічні і функціональні порушення, зміни прикусу тощо.

Стан зубів, що знаходяться в щіліні перелому щелеп. Показання до видалення цих зубів. Внутрішньосуглобові переломи, переломи з вивихом головки щелепи.

Об'єктивні методи дослідження переломів нижньої щелепи із застосуванням сучасної діагностичної апаратури.

Рентгенологічні методи дослідження: рентгенографія у різних проекціях. Комп'ютерна та магнітно-резонансна томографія, ультразвукова діагностика. Методи функціональної діагностики: рео-, поляро- та електроміографія, електроодонтодіагностика. Застосування комп'ютерного програмного забезпечення на етапах діагностики та планування операційних втручань при переломах нижньої щелепи.

Обсяг обстеження хворих з травмою щелепно-лицевої ділянки під час лікування в умовах поліклініки та стаціонару, участь суміжних спеціалістів в обстеженні.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Класифікація переломів нижньої щелепи.
2. Механізм зміщення відламків нижньої щелепи.
3. Клінічні симптоми переломів нижньої щелепи.
4. Рентгенологічні симптоми переломів нижньої щелепи.
5. Методи діагностики зламів нижньої щелепи.
6. Діагностичні прийоми при пальпації нижньої щелепи.

Тема №6. Переломи верхньої щелепи: класифікація, клініка, діагностика.

Частота, локалізація і характер пошкоджень верхньої щелепи залежно від причин і механізму травми.

Види і типові місця переломів верхньої щелепи.

Біомеханіка переломів верхньої щелепи, механізм і характер зміщення уламків.

Клінічне обстеження пацієнтів з переломами верхньої щелепи.

Клінічні симптоми переломів верхньої щелепи: анатомічні і функціональні порушення, зміни прикусу тощо.

Стан зубів, що знаходяться в щіліні перелому щелеп. Показання до видалення цих зубів.

Об'єктивні методи дослідження переломів верхньої щелепи із застосуванням сучасної діагностичної апаратури.

Рентгенологічні методи дослідження: рентгенографія у різних проекціях. Комп'ютерна та магнітно-резонансна томографія, ультразвукова діагностика. Методи функціональної діагностики: рео-, поляро- та електроміографія, електроодонтодіагностика. Застосування комп'ютерного програмного забезпечення на етапах діагностики та планування операційних втручань при переломах верхньої щелепи.

Обсяг обстеження хворих з травмою щелепно-лицевої ділянки під час лікування в умовах поліклініки та стаціонару, участь суміжних спеціалістів в обстеженні.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Класифікація переломів верхньої щелепи.
2. Механізм зміщення відламків верхньої щелепи.
3. Клінічні симптоми переломів верхньої щелепи.
4. Рентгенологічні симптоми переломів верхньої щелепи.
5. Методи діагностики зламів верхньої щелепи.

Тема №7. Пошкодження вилицевих кісток та дуг, кісток носа: класифікація, клініка, діагностика, лікування.

Переломи виличної кістки і дуги, вилицевого комплексу.

Класифікація, діагностика, клінічна картина.

Особливості лікування. Консервативні, хірургічні способи репозиції та фіксації фрагментів; показання, суть.

Травматичний верхньощелеповий синусит. Відновлення дна орбіти.

Переломи кісток і пошкодження хрящів носа.

Діагностика, клініка, лікування. Передня та задня тампонада носових ходів.

Дослідження функції рухових і чутливих нервів.

Встановлення характеру та величини дефектів і деформацій тканин обличчя, стан навколишніх тканин.

Оцінка ступеня, анатомічних, функціональних і естетичних порушень.

Об'єктивні методи дослідження із застосуванням сучасної діагностичної апаратури. Рентгенологічні: рентгенографія у різних проєкціях. Комп'ютерна та магнітно-резонансна томографія, ультразвукова діагностика.

Методи функціональної діагностики: рео-, поляро- та електроміографія, електроодонтодіагностика. Застосування комп'ютерного програмного забезпечення на етапах діагностики та планування операційних втручань у ЩЛХ.

Обсяг обстеження хворих з травмою щелепно-лицевої ділянки під час лікування в умовах поліклініки та стаціонару, участь суміжних спеціалістів в обстеженні.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Класифікація пошкоджень вилицевих кісток та дуг, кісток носа.
2. Етіологія та патогенез пошкоджень вилицевих кісток та дуг, кісток носа.
3. Клініка пошкоджень вилицевих кісток та дуг, кісток носа.
4. Суб'єктивне обстеження хірургічного стоматологічного хворого (скарги, історія захворювання, історія життя).
5. Методика обстеження загального стану хірургічного стоматологічного хворого.
6. Методика місцевого позаротового обстеження хворого з пошкодженням вилицевих кісток та дуг, кісток носа.
7. Методика місцевого внутрішньоротового обстеження хворого з пошкодженням вилицевих кісток та дуг, кісток носа. Інструментарій для огляду ротової порожнини.
8. Лабораторні додаткові методи обстеження.
9. Інструментальні додаткові методи обстеження.
10. Показання до госпіталізації хірургічних стоматологічних хворих.
11. Консервативні та хірургічні методи лікування пошкоджень вилицевих кісток та дуг, кісток носа.
12. Схема медикаментозного лікування хворих з пошкодженнями вилицевих кісток та дуг, кісток носа.
13. Ускладнення, які можуть виникнути при пошкодженнях вилицевих кісток та дуг, кісток носа.

Тема №8. Тимчасова (евако-транспортна) іммобілізація при пошкодженнях кісток лицевого черепа: вимоги, види.

Тимчасова (транспортна) іммобілізація, показання, засоби.

Способи репозиції відламків. Біомеханічні основи фіксації відламків.

Обсяг та порядок надання медичної допомоги хворим з травматичними ушкодженнями кісток лицевого скелету на етапах медичної евакуації.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Порядок та обсяг медичної допомоги хворим з травматичними ушкодженнями кісток лицевого скелету на догоспітальному етапі.
2. Основні принципи евакуаційно-транспортної іммобілізації.
3. Види методів іммобілізації відламків кісток лицевого черепа.
4. Методи проведення тимчасової іммобілізації.
5. Види тимчасової іммобілізації при переломах нижньої щелепи (циркулярна, пращеподібна, індивідуальна підборідно-тім'яна бинтова пов'язка, еластична пов'язка Померанцевої-Урбанської та ін.)
6. Види тимчасової транспортної іммобілізації при переломах верхньої щелепи (Фальтіна, Лімберга, жорстка підборідна праща Ентіна та ін.)
7. Показання та протипоказання до лігатурного зв'язування зубів та щелеп.
8. Методи лігатурного зв'язування зубів та щелеп (Лімберга, Айві, Гоцко та ін.).

Тема №9. Постійна (лікувальна) іммобілізація щелеп назубними, зубонаясенними, наясенними шинами, капами при пошкодженнях кісток лицевого черепа. Недоліки та переваги.

Лікувальна іммобілізація. Способи репозиції та фіксації фрагментів.

Біомеханічні основи фіксації відламків.

Назубні шини, зубонаясенні та наясенні шини; шини із зовнішньоротовим кріпленням. Застосування індивідуальних та стандартних шин. Особливості застосування гладкої шини-скоби. Шини із зачіпними петлями і міжщелепною тягою для репозиції та фіксації відламків. Системи шин С. Тигерштедта та інші. Методика та техніка шинування (шини Тигерштедта та інші). Показання до застосування індивідуальних (ортопедичних) шин та апаратів лабораторного виготовлення.

Зовнішньоротова фіксація відламків при переломах і дефектах нижньої щелепи. Апарат В.Ф. Рудька, апарат Збаржа та інші. Їх будова, біомеханічні властивості застосування.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Консервативні методи лікування переломів щелепових кісток. Переваги та недоліки.

2. Покази та протипокази до консервативних методів лікування переломів щелеп.
3. Види шин за способом фіксації.
4. Види шин за методом виготовлення.
5. Способи постійної іммобілізації, які застосовують при переломах нижньої щелепи.
6. Способи постійної іммобілізації, які застосовують при переломах верхньої щелепи.
7. Хірургічно-ортопедичні методики іммобілізації при травмах щелепових кісток (фіксація шин до інших анатомічних структур за допомогою дротяної лігатури, "S"-подібних, "Г"-подібних гачків, використання кортикальних гвинтів та ін.).
8. Фактори, які ускладнюють консолідацію кісткових фрагментів (рани м'яких тканин, зуби в лінії перелому, вільнолежачі кісткові фрагменти та ін.).
9. Догляд за порожниною рота після консервативної репозиції та фіксації фрагментів. Терміни постійної іммобілізації. Медикаментозне лікування.

Тема №10. Остеосинтез кісток лицевого скелету: показання до операцій, методики проведення, можливі ускладнення. Апаратні методи фіксації фрагментів кісток лицевого черепа.

Остеосинтез кісток лицевого скелету: показання та протипоказання, остеосинтез кістковими швами; застосування металевих спиць, накісткових пластин і рамок, мініпластин з гвинтами. Компресійний остеосинтез. Показання до його проведення. Етапи та особливості операцій остеосинтезу у щелепно-лицевій ділянці.

Апаратні методи фіксації фрагментів кісток лицевого черепа.

Перелік питань які повинен студент вивчити на занятті:

1. Види хірургічних методів лікування переломів кісток лицевого черепа.
2. Поняття «прямий та непрямий остеосинтез».
3. Види прямого остеосинтезу, показання та протипоказання до застосування, методики операційних втручань.
4. Види непрямого остеосинтезу, показання та протипоказання до застосування, методики операційних втручань.
5. Компресійний остеосинтез.
6. Сучасні методики хірургічного лікування переломів нижньої щелепи (мініпластини, трансплантати, контурна остеопластика та ін.).
7. Помилки та ускладнення під час та після застосування хірургічних методів лікування переломів кісток лицевого черепа.
8. Підготовка хворого до операції остеосинтезу.
9. Особливості післяопераційного періоду у травматичних хворих. Можливі ускладнення.

Тема №11. Регенерація кісткової тканини, види. Загоєння щелепних кісток. Методи оптимізації регенерації кісткової тканини.

Регенерація кісткової тканини та загоєння кісткової рани. Поняття «регенерації та репарації» тканин. Етапи остеогенезу, загальні та місцеві фактори, які впливають на нього. Спектр лікувальних заходів на різних етапах регенерації кісткової тканини.

Особливості репаративної регенерації кісток обличчя, як основа та обґрунтування вибору методів лікування та оптимізуючого впливу на ці процеси.

Оптимізація репаративного остеогенезу.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Мезенхімальний остеогенез.
2. Хрящовий остеогенез.
3. Фактори, які впливають на остеогенез і регенерацію.
4. Види регенерації кісткової тканини.
5. Вимоги до репозиції відламків.
6. Фази перебігу репаративного остеогенезу.
7. Причини порушення репаративної регенерації.
8. Методи оптимізації репаративної регенерації.
9. Сучасні методи дослідження регенерації кістки.
10. Види зрощення відламків кісток при переломах.
11. Умови поліпшення перебігу остеогенезу.
12. Фізіотерапевтичні методи лікування на різних стадіях репаративного остеогенезу.
13. Медикаменти, які використовують для оптимізації перебігу репаративного остеогенезу.

Тема №12. Поєднані пошкодження щелепно-лицевої ділянки. Клініка, діагностика, лікування. Травматична хвороба.

Черепно-щелепно-лицева травма. Переломи кісток основи черепа. Діагностика, лікування. Особливості надання медичної допомоги при поєднанні пошкодження обличчя зі струсом і забоєм головного мозку, ліквореєю, пошкодженням інших органів. Роль нейрохірургів, реаніматологів, окулістів.

Травматична хвороба: патогенез, клініка, принципи лікування, ускладнення. Періоди травматичної хвороби; надання медичної допомоги на догоспітальному етапі. Основні принципами комплексної терапії травматичної хвороби.

Надання невідкладної медичної допомоги постраждалим при різних травматичних ушкодженнях, що супроводжуються порушенням життєво-важливих функцій організму, загрожують життю й потребують екстрених лікувальних заходів.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Поняття «поєднане пошкодження».
2. Класифікація поєднаних пошкоджень ЩЛД. Закрита (неінфікована) та відкрита (інфікована) черепно-мозкова травма.
3. Струс, забій, стискання головного мозку, клініка, діагностика.
4. Перелом кісток основи черепа, клініка, діагностика.
5. Принципи надання невідкладної допомоги потерпілим з поєднаними пошкодженнями ЩЛД.
6. Травматична хвороба, класифікація, її періоди, діагностика.
7. Клінічні прояви травматичної хвороби, особливості при пошкодженнях ЩЛД.
8. Комплексна терапія травматичної хвороби, профілактика ускладнень.
9. Травматичний шок, його стадії, клініка, діагностика.
10. Алгоритм надання невідкладної медичної допомоги при травматичному шоку, лікування на етапах медичної евакуації.
11. Догоспітальна та госпітальна допомога хворим з травматичним шоком.
12. Профілактика травматичного шоку.
13. Комплексний вплив травми на організм.
14. Профілактика ускладнень при поєднаних пошкодженнях ЩЛД та травматичній хворобі.

Тема №13. Ранні загальні та місцеві ускладнення пошкоджень щелепно-лицевої ділянки (кровотеча, асфіксія, шок). Клініка, діагностика, лікування. Пізні ускладнення та наслідки пошкоджень щелепно-лицевої ділянки. Клініка, діагностика, лікування.

Класифікація ускладнень при пораненнях ЩЛД. Причини виникнення ранніх ускладнень ЩЛД. Залежність їх розвитку від таких факторів як: складність травми, супутні захворювання, несвоєчасне та неадекватне надання допомоги та ін.

Клініка, діагностика, лікування ранніх загальних та місцевих ускладнень пошкоджень ЩЛД. Види кровотеч, способи їх зупинки. Травматичний шок: клініка, діагностика, лікування. Асфіксія: види, надання невідкладної допомоги, заходи попередження. Синдром тривалого здавлення тканин обличчя. Медична допомога на місці травми.

Причини виникнення пізніх ускладнень та наслідків пошкоджень ЩЛД. Залежність їх розвитку від таких факторів як: складність травми, супутні захворювання, несвоєчасне та неадекватне надання допомоги та ін.

Клініка, діагностика, лікування пізніх ускладнень та наслідків пошкоджень ЩЛД. Вторинні кровотечі, нагноєння гематом, ран. Порушення репаративної регенерації, несправжній суглоб, дефекти і деформації обличчя, контрактури м'язів.

Посттравматичний остеомієліт. Клініка, діагностика, лікування.

Принципи профілактики та лікування пізніх ускладнень та наслідків пошкоджень ЩЛД.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Класифікація ускладнень при пораненнях ЩЛД.
2. Асфіксія: види, заходи попередження.
3. Травматичний шок: заходи лікування та профілактики.
4. Види кровотеч, способи їх зупинки.
5. Синдром тривалого здавлення тканин обличчя; місцеві зміни ділянки травмованих тканин, перша допомога та принципи лікування.
6. Причини виникнення пізніх ускладнень та наслідків при пошкодженнях ЩЛД.
7. Класифікація пізніх ускладнень та наслідків при пошкодженнях ЩЛД.
8. Клініка, діагностика, лікування посттравматичного остеомієліту.
9. Клініка, діагностика, лікування посттравматичного верхньощелепного синуситу.
10. Клініка, діагностика, лікування порушень репаративної регенерації нижньої щелепи.
11. Клініка, діагностика, лікування контрактури жувальних м'язів.
12. Методика зупинки вторинної кровотечі з різних ділянок ЩЛД.
13. Клінічні та рентгенологічні ознаки сповільненої консолидації кісткової тканини.
14. Клінічні та рентгенологічні ознаки формування хибного суглоба.

Тема №14. Термічні (опіки, обмороження), хімічні (кислоти, луги, солі важких металів), фізичні (електричний струм) пошкодження обличчя.

Термічні пошкодження обличчя. Класифікація. Особливості, причини, важкість і глибина пошкодження, можливі ускладнення. Лікування опіків обличчя.

Опіки напалмом. Електротравма. Холодова травма, відмороження. Клініка, лікування.

Хімічні пошкодження: кислотами, лугами, отруйними речовинами.

Клініка, діагностика, лікування цих пошкоджень.

Протоколи надання медичної допомоги при вказаних пошкодженнях. Комплексне лікування хворих.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Класифікація термічних ушкоджень.
2. Особливості термічних ушкоджень в ЩЛД.

3. Клінічна картина опіків, методи визначення площі ушкоджених тканин.
4. Лікування термічних ушкоджень в ЩЛД, профілактика виникнення ускладнень.
5. Травми внаслідок дії хімічних речовин, перша медична допомога.
6. Електротравма, перша допомога.
7. Загальні принципи та види відновних операційних втручань в ЩЛД.

Тема №15. Алгоритми виконання практичних навичок (ПХО рани, тимчасова та постійна (лікувальна) іммобілізація щелеп при пошкодженнях кісток лицевого черепа.

Перелік практичних навичок, які повинен засвоїти студент:

1. Методика обстеження хворого з травмою тканин щелепно-лицевої ділянки (зібрати анамнез; провести зовнішньоротове та внутрішньоротове обстеження ЩЛД та оцінити розміри пошкодження тканин).
2. Оцінити загальний стан хворого: свідомість, положення, наявність зовнішніх ознак болю, крововтрати, порушення життєво важливих функцій та ін.
3. Вміти призначити додаткові методи обстеження при травмах ЩЛД та інтерпретувати результати (оглядова рентгенографія кісток лицевого черепа у двох і більше проєкціях, 3D конусна комп'ютерна томографія, МРТ).
4. Вміти визначити загальний стан хворого та потребу у реанімаційних заходах.
5. Методика накладання пов'язки (давлячої пов'язки) на рану.
6. Вміти провести ПХО ран ЩЛД: (підготувати набір іструментарію, перев'язувального та шовного матеріалу для ПХО ран; провести антисептичну обробку рани; обрати та виконати спосіб знечуження на муляжі, провести поширене ушиття рани на муляжі).
7. Провести на фантомі тимчасову та постійну іммобілізацію: (накласти пращевидну пов'язку; провести міжщелепне лігатурне зв'язування зубів; виготовити: гладку дротяну шину, шину з П-подібним вигином; шину з похилою площиною; шину з зачіпними петлями; зафіксувати дротяні шини на моделях за допомогою сталевих лігатур).
8. Вміти провести апаратні оперативні методи остеосинтезу кісток лицевого скелету на муляжах і фантомах. Навчитись на муляжах фіксувати апарат В.Ф. Рудька.
9. Продемонструвати методику остеосинтезу щелепових кісток на фантомах:
 - a) фіксувати фрагменти щелепи за допомогою кісткового шва;
 - b) фіксувати фрагменти щелепи за допомогою мініпластин та гвинтів.
10. Підготувати набір іструментарію для репозиції виличної кістки та дуги, кісток носа.
12. Провести репозицію виличної кістки та дуги на фантомі:
 - a) позаротовий метод;
 - b) внутрішньоротовий метод;
 - c) остеосинтез при переломі виличної кістки та дуги.
13. Провести зупинку кровотечі з м'яких тканин ЩЛД за допомогою:
 - a) тугої тампонади рани;
 - b) діатермокоагуляції;
 - c) накладання на судину затискачів;
 - d) прошивання судини у рані та за її межами.
14. Продемонструвати на фантомі та пояснити методи визначення опікової площі шкіри при термічних ушкодженнях.
15. Продемонструвати на фантомі алгоритми надання невідкладної допомоги при розвитку асфіксії.
16. Оволодіти методикою тимчасової зупинки кровотечі з ран щелепно-лицевої ділянки пальцевим притискуванням. Провести:
 - a) притискування загальної сонної артерії;
 - b) притискування лицевої артерії;
 - c) притискування скроневої артерії.
17. Складати план комплексного лікування хворого з визначеними пошкодженнями ЩЛД.

Перелік питань, які повинен вивчити студент для засвоєння тем змістового модуля №1

1. Предмет та завдання хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії екстремальних ситуацій.
2. Організація хірургічної стоматологічної допомоги в системі цивільної допомоги.
3. Перша медична допомога пораненим у щелепно-лицеву ділянку.
4. Долікарська медична допомога.
5. Перша лікарська допомога.
6. Кваліфікована медична допомога.
7. Спеціалізована медична допомога.
15. Класифікація ушкоджень м'яких тканин обличчя мирного часу.
16. Забій м'яких тканин обличчя – клініка, діагностика, перша допомога.
17. Садно та рани м'яких тканин обличчя (забійна, рвана, різана, колота, рублена, кусана, роздавлена, скальпована) – клініка, діагностика, перша допомога.
18. Особливості клінічної картини ран м'яких тканин в залежності від їх локалізації.
19. Основні принципи проведення ПХО ран на обличчі.
20. Характерні особливості м'яких тканин ЩЛД, що впливають на процеси загоєння ран.
21. Медикаментозні методи лікування ран в післяопераційному періоді.
22. Фізіотерапевтичні методи лікування ран.

23. Медична допомога пораненим на місці травми та на етапах медичної евакуації.
24. Види швів і шовного матеріалу. Пластиночні шви: призначення та модифікації.
25. Вплив порушень естетики обличчя на психіку поранених.
26. Пластична хірургія у лікуванні ран обличчя.
27. Методи іммобілізації відламків кісток лицевого черепа.
28. Методи проведення тимчасової іммобілізації.
29. Вибір методів фіксації відламків.
30. Покази та протипокази до лігатурного зв'язування зубів та щелеп.
31. Техніка виконання лігатурного зв'язування зубів та щелеп (за Айві, Лімбергом, Гоцком та ін.).
32. Види постійної іммобілізації при зламах кісток лицевого черепа.
33. Види шин, що використовуються для постійної іммобілізації при зламах щелеп (назубні, зубоясенні, наясенні).
34. Види та методи проведення остеосинтезу кісток лицевого черепа.
35. Показання до проведення остеосинтезу кісток лицевого черепа.
36. Підготовка хворого до операції остеосинтезу.
37. Апаратні операційні методи остеосинтезу.
38. Класифікація переломів нижньої щелепи.
39. Клінічна картина переломів нижньої щелепи.
40. Методи діагностики переломів нижньої щелепи.
41. Тимчасова іммобілізація при переломах нижньої щелепи.
42. Консервативні (ортопедичні) методи постійної іммобілізації при лікуванні невогнепальних переломів нижньої щелепи.
43. Хірургічно-ортопедичні методи постійної іммобілізації при лікуванні невогнепальних переломів нижньої щелепи.
44. Хірургічні способи лікування пошкоджень верхньої щелепи.
45. Класифікація переломів верхньої щелепи.
46. Клініка невогнепальних переломів верхньої щелепи.
47. Діагностика невогнепальних переломів верхньої щелепи.
48. Методи тимчасової іммобілізації при лікуванні невогнепальних переломів верхньої щелепи.
49. Консервативні (ортопедичні) методи постійної іммобілізації при лікуванні невогнепальних переломів верхньої щелепи.
50. Хірургічно-ортопедичні методи постійної іммобілізації при лікуванні невогнепальних переломів верхньої щелепи.
51. Хірургічні способи лікування пошкоджень верхньої щелепи.
52. Топографо-анатомічні особливості серединної зони обличчя.
53. Статистика та класифікація переломів кісток носа, виличної кістки та дуги.
54. Переломи кісток носа, клініка, діагностика, лікування.
55. Преломи виличної дуги, клініка, діагностика, лікування. Консервативні та хірургічні методи лікування.
56. Особливості післяопераційного періоду у травматичних хворих. Можливі ускладнення.
57. Мезенхімальний остеогенез.
58. Хрящовий остеогенез.
59. Фактори, які впливають на остеогенез і регенерацію.
60. Види регенерації кісткової тканини.
61. Стадії репаративної регенерації.
62. Причини порушення репаративної регенерації.
63. Методи оптимізації репаративної регенерації.
64. Методи відновлення цілісності кісток лицевого скелету та посттравматичних дефектів. Остеопластична хірургія.
65. Особливості реабілітації хворих з пораненнями щелепно-лицевої ділянки. Лікарська етика та деонтологія.
66. Комплексний вплив травми на організм.
67. Травматична хвороба, класифікація її періоди, діагностика.
68. Клінічні прояви травматичної хвороби, особливості при пошкодженнях ЩЛД.
69. Комплексна терапія травматичної хвороби, профілактика ускладнень.
70. Травматичний шок, його стадії, клініка, діагностика.
71. Алгоритм надання невідкладної медичної допомоги при травматичному шоку, лікування на етапах медичної евакуації.
72. Догоспітальна та госпітальна допомога хворим з травматичним шоком.
73. Профілактика травматичного шоку.
74. „Синдром взаємного обтяження”.
75. Травматичний токсикоз (краш-синдром), "Синдром позиційного стискання", клінічні ознаки, періоди перебігу захворювання, місцеві зміни ділянки травмованих тканин, перша допомога та принципи лікування.
76. Класифікація ускладнень при пораненнях ЩЛД.
77. Асфіксія: види, заходи попередження.
78. Травматичний шок: заходи лікування та профілактики.
79. Види кровотеч, способи їх зупинки.
80. Класифікація термічних ушкоджень.
81. Особливості термічних ушкоджень в ЩЛД.

82. Клінічна картина опіків, методи визначення площі ушкоджених тканин.
83. Лікування термічних ушкоджень в ЩЛД, профілактика виникнення ускладнень.
84. Загальні принципи та види відновних оперативних втручань в ЩЛД.
85. Опікова хвороба, клініка, діагностика, принципи надання допомоги.
86. Догляд за пацієнтами із травматичними пошкодженнями ЩЛД.
87. Показання та протипоказання до застосування ЛФК та фізіотерапії пацієнтам із травматичними пошкодженнями ЩЛД.

Змістовий модуль 2:

Пояснювати та трактувати особливості вогнепальних, термічних, хімічних пошкоджень ЩЛД, враховуючи естетичне та функціональне значення обличчя та топографічну близькість життєво важливих органів, принципи надання невідкладної допомоги пацієнтам з травмою обличчя в екстремальних ситуаціях, послідовність діагностичних та лікувальних заходів у вказаних випадках.

Аналізувати складність травматичного (вогнепального, термічного, хімічного) пошкодження ЩЛД, визначати потребу у залученні фахівців суміжних спеціальностей, пріоритетність надання діагностичної та лікувальної допомоги у залежності від характеру та виду ураження, розуміти принципи медичного сортування потерпілих у випадку бойових дій.

Розробити план та провести обстеження пацієнта з травматичним (вогнепальним, термічним, хімічним) пошкодженням ЩЛД різної локалізації, призначити необхідні додаткові методи дослідження та вміти інтерпретувати їх результати, обґрунтувати послідовність ургентних та планових лікувальних заходів, спрямованих на реабілітацію потерпілого в екстремальних ситуаціях.

Виконувати збір анамнезу та огляд хворого з травматичним (вогнепальним, термічним, хімічним) пошкодженням ЩЛД, заповнити відповідну медичну документацію, скеровувати потерпілого у діагностично-лікувальні заклади різного рівня надання медичної допомоги у залежності від загального стану потерпілого та важкості травматичного пошкодження ЩЛД.

Проводити ПХО ран м'яких тканин ЩЛД, обстеження раневого каналу при вогнепальних пораненнях м'яких тканин та кісток лицевого скелета, тимчасову (транспортну) іммобілізацію при переломах верхньої та нижньої щелепи в екстремальних ситуаціях, надавати допомогу при невідкладних станах.

Призначати протишокову, обезболюючу та інші види медикаментозної терапії на етапах евакуації потерпілих в умовах бойових дій, надавати відповідні рекомендації.

Продемонструвати методику антисептичної обробки вогнепальних ран, термічних та хімічних уражень шкіри обличчя, техніки накладання швів при проведенні ПХО, методики тимчасової або пролонгованої міжщелепної іммобілізації у залежності від загального стану пацієнта та особливостей пошкодження щелепних кісток, зокрема кількості зубів, виконувати заходи, спрямовані на попередження асфіксії.

Тема №1. Завдання хірургічної стоматології екстремальних станів. Організація хірургічної стоматологічної допомоги пораненим у щелепно-лицеву ділянку у Збройних силах України. Види медичної допомоги в мирний час та під час військових дій. Джерела виникнення поранень у щелепно-лицеву ділянку. Принципи медичного сортування та евакуації поранених. Військово-медична доктрина.

Причини травматизму, його профілактика, статистика пошкоджень щелепно-лицевої ділянки мирного та військового часу, їх класифікація. Загальна характеристика і особливості пошкоджень обличчя.

Організація та надання всіх видів стоматологічної допомоги особовому складу Збройних Сил України в умовах мирного та військового часу. Основні організаційні принципи надання хірургічної стоматологічної допомоги потерпілим при пошкодженнях м'яких тканин і кісток обличчя. Принципи медичного сортування та евакуації поранених. Об'єм медичної допомоги на етапах медичної евакуації поранених. Долікарська, перша лікарська, кваліфікована і спеціалізована допомога.

Військово-медична доктрина.

Перелік питань, які повинен вивчити студент:

1. Предмет та завдання хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії екстремальних станів.
2. Основні положення військово-медичної доктрини.
3. Організація хірургічної стоматологічної допомоги в Збройних силах України у мирний час.
4. Принципи організації етапно-евакуаційної системи лікування поранених під час військових дій.
5. Джерела виникнення поранень у щелепову ділянку.
6. Принципи медичного сортування та евакуації поранених у щелепно-лицеву ділянку.
7. Принципи етапного надання медичної допомоги. Допомога на полі бою та на етапах медичної евакуації.
8. Обсяг та зміст медичної допомоги пораненим в щелепно-лицеву ділянку в мирний та військовий час.
9. Долікарська медична допомога.
10. Перша лікарська допомога.
11. Кваліфікована медична допомога.
12. Спеціалізована медична допомога.

Тема №2. Загальна характеристика вогнепальних пошкоджень м'яких тканин ЩЛД: класифікація, клінічний перебіг, діагностика, принципи та методи лікування, етапне лікування. Первинна хірургічна обробка ран.

Уражуючі фактори сучасної вогнепальної зброї: куля, осколок, вибухова хвиля, термічні впливи. Зони пошкодження тканин у раневому каналі.

Сучасна вогнепальна рана: морфологічні та клінічні особливості, перебіг поранення, принципи лікування. Безпосередні ускладнення після поранення.

Клінічні прояви вогнепальних ран обличчя залежно від терміну поранення. Особливості перебігу наскрізних, дотичних, сліпих поранень (кульових та осколкових, проникаючих і непроникаючих).

Методи мануального та інструментального обстеження рани. Особливості рентгенологічних методів дослідження: рентгенографія у різних проекціях, в тому числі з контрастуванням. Комп'ютерна та магнітно-резонансна томографія, ультразвукова діагностика. Методи функціональної діагностики: рео-, полярно- та електроміографія.

Застосування комп'ютерного програмного забезпечення на етапах діагностики та планування операційних втручань при вогнепальних пошкодженнях м'яких тканин ЩЛД.

Обсяг обстеження хворих з вогнепальною травмою щелепно-лицевої ділянки під час лікування в умовах стаціонару, участь суміжних спеціалістів в обстеженні.

Хірургічна обробка вогнепальних ран ЩЛД. Терміни втручання. Вибір способів знеболення. Послідовність обробки ран слизової оболонки рота, кісток, м'яких тканин обличчя, функціональні та косметичні вимоги. Показання до накладання різних видів швів на рани обличчя. Первинний, первинно-відстрочений шов, ранні та пізні вторинні шви. Пластиночні шви. Можливості проведення первинної пластики. Вторинна хірургічна обробка ран. Заходи запобігання ускладненням.

Перелік питань, які повинен вивчити студент:

1. Класифікація вогнепальних пошкоджень м'яких тканин обличчя.
2. Особливості клінічної картини вогнепальних ран м'яких тканин залежно від їхньої локалізації.
3. Зони пошкодження тканин у раневому каналі.
4. Особливості перебігу наскрізних, дотичних, сліпих поранень (кульових та осколкових, проникаючих і непроникаючих).
5. Основні принципи ПХО ран.
6. Особливості хірургічної обробки вогнепальних ран ЩЛД.
7. Характерні особливості м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки, що впливають на процеси загоєння ран.
8. Показання до накладання різних видів швів на рани обличчя.
9. Вторинна хірургічна обробка ран.
10. Медикаментозні методи лікування ран в післяопераційному періоді.
11. Класифікація, клініка і лікування ускладнень вогнепальних ран обличчя, їх профілактика.
12. Медична допомога пораненим на місці травми та на етапах медичної евакуації.
13. Види швів та шовного матеріалу. Пластичні шви: призначення та модифікація.
14. Вплив порушень естетики обличчя на психіку поранених.

Тема №3. Загальна характеристика вогнепальних пошкоджень кісток обличчя в екстремальних умовах: класифікація, особливості клінічного перебігу, діагностика пошкоджень на етапах медичної евакуації. Вогнепальний остеомієліт.

Загальна характеристика, клінічний перебіг, діагностика вогнепальних пошкоджень кісток обличчя в екстремальних умовах: класифікація, особливості клінічного перебігу, діагностика пошкоджень на етапах медичної евакуації. Лікування на етапах медичної евакуації. Ускладнення та їх профілактика.

Вогнепальні пошкодження нижньої щелепи: статистика, класифікація, клінічна картина, лікування, ускладнення та їх профілактика. Лікування на етапах медичної евакуації.

Вогнепальні пошкодження кісток середньої зони обличчя: статистика, класифікація, клінічна картина, лікування на етапах медичної евакуації. Ускладнення та їх профілактика.

Вогнепальний остеомієліт, особливості клінічного перебігу. Діагностика та лікування.

Вплив порушень естетики обличчя на психіку поранених. Кістково-пластична хірургія в лікуванні вогнепальних пошкоджень обличчя.

Перелік питань, які повинен вивчити студент:

1. Статистична характеристика та джерела вогнепальних поранень щелепно-лицевої ділянки в умовах військових дій та надзвичайних станів.
2. Класифікація вогнепальних поранень обличчя.
3. Характеристика вогнепальних поранень обличчя в залежності від виду зброї.
4. Особливості перебігу вогнепальних травм в залежності від анатомо-фізіологічних особливостей щелепно-лицевої ділянки.
5. Діагностика вогнепальних поранень обличчя та визначення ступеню важкості травми.
6. Об'єм надання першої медичної допомоги потерпілим з вогнепальними травмами обличчя.
7. Послідовність лікувально-евакуаційних заходів при масовому поступленні хворих з вогнепальними пораненнями обличчя.
8. Принципи медичного сортування хворих з вогнепальними ураженнями.
9. Консервативні та хірургічні методи лікування вогнепальних поранень щелепно-лицевої ділянки.
10. Вогнепальний остеомієліт, особливості клінічного перебігу. Діагностика та лікування.
11. Методи відновлення цілісності кісток лицевого скелету та посттравматичних дефектів. Остеопластична хірургія.
12. Особливості реабілітації хворих з пораненнями щелепно-лицевої ділянки. Лікарська етика та деонтологія.

Тема №4. Термічні пошкодження обличчя в екстремальних умовах. Клініка, діагностика. Надання медичної допомоги на етапах медичної евакуації. Профілактика ускладнень, їх наслідки. Можливості пластичної

хірургії при термічних пошкодженнях обличчя. Опікова хвороба: клініка, діагностика, лікування. Обмороження обличчя. Класифікація, клінічні прояви, діагностика, лікування.

Термічні пошкодження обличчя в екстремальних умовах. Класифікація. Особливості, причини, важкість і глибина пошкодження, можливі ускладнення. Лікування опіків обличчя.

Опіки напалмом. Електротравма. Холодова травма, відмороження. Клініка, лікування.

Хімічні пошкодження: кислотами, лугами, бойовими отруйними речовинами.

Пошкодження тканин обличчя в результаті дії проникаючої радіації і радіоактивного забруднення. Клініка, діагностика, лікування цих пошкоджень.

Надання медичної допомоги на етапах медичної евакуації. Профілактика ускладнень, їх наслідки.

Можливості пластичної хірургії при термічних ушкодженнях обличчя.

Опікова хвороба: клініка, діагностика, лікування.

Перелік питань, які повинен вивчити студент:

1. Термічні пошкодження обличчя в екстремальних умовах: клініка, діагностика, надання медичної допомоги на етапах медичної евакуації.
2. Опікова хвороба: клініка, діагностика, лікування. Принципи надання медичної допомоги на етапах медичної евакуації.
3. Особливості термічних пошкоджень в ЩЛД.
4. Клінічна картина опіків, методи визначення площі пошкоджених тканин.
5. Лікування термічних пошкоджень в ЩЛД, профілактика виникнення ускладнень.
6. Електротравма, клініка, надання допомоги.
7. Холодова травма, відмороження, клініка, лікування.
8. Хімічні пошкодження, клініка, лікування.
9. Пошкодження тканин обличчя в результаті дії проникаючої радіації і радіоактивного забруднення. Клініка, діагностика, лікування цих пошкоджень.
10. Загальні принципи та види відновних операційних втручань в ЩЛД.
11. Можливості пластичної хірургії при термічних пошкодженнях обличчя.

Тема №5. Комбіновані пошкодження ЩЛД. Променева хвороба. Клінічні прояви. Особливості лікування. Синдром взаємного обтяження. Харчування поранених в щелепно-лицеву ділянку. Види дієт. Догляд за пораненими. ЛФК та фізіотерапія при лікуванні поранених в щелепно-лицеву ділянку. Військово-медична експертиза поранених в ЩЛД.

Підсумкове заняття з розділу «Хірургічна стоматологія екстремальних станів та військова щелепно-лицева хірургія».

Причини виникнення комбінованих пошкоджень ЩЛД. Діагностування комбінованих пошкоджень бойовими отруйними речовинами (БОР) і радіоактивними речовинами (РР). Принципи сортування поранених та черговість надання допомоги при комбінованих пошкодженнях. Наслідки дії пошкоджуючих факторів ядерної зброї на організм людини.

Комбіновані радіаційні пошкодження обличчя. Патогенез, варіанти клінічного перебігу залежно від характеру пошкодження.

Променева хвороба. Клінічні прояви. Особливості перебігу раневого процесу залежно від стадії променевої хвороби. Особливості лікування.

Синдром взаємного обтяження.

Термін і особливості хірургічної обробки ран та особливості лікування переломів й дефектів щелеп у комбінованих пошкодженнях.

Комбіновані хімічні, бактеріологічні і механічні ураження ЩЛД: клінічний перебіг, лікування на етапах медичної евакуації, особливості обробки ран, гемостазу, загоєння ран.

Принципи харчування та догляд за пораненими у ЩЛД. Принципи застосування ЛФК та фізіотерапії при лікуванні поранених у ЩЛД.

Основні положення військово-медичної експертизи.

Перелік питань, які повинен вивчити студент:

1. Класифікація комбінованих пошкоджень.
2. Патогенез комбінованих пошкоджень.
3. Варіанти клінічного перебігу комбінованих пошкоджень ЩЛД.
5. Профілактика ускладнень у хворих з комбінованими пошкодженнями ЩЛД.
6. Сортування поранених.
7. Поняття про променеву хворобу.
8. Особливості клінічного перебігу променевої хвороби в залежності від ступеня важкості.
9. Механізми дії бойових отруйних речовин.
10. Симптом взаємного обтяження при механо-хімічних пораненнях ЩЛД.
11. Особливості надання медичної допомоги щелепно-лицевим пораненим з комбінованими пошкодженнями.
12. Організація харчування поранених у ЩЛД.
13. Організація догляду за пораненими в ЩЛД.
14. Основні положення дієт.
15. Методи годування поранених у ЩЛД.
16. Показання та протипоказання до застосування ЛФК та фізіотерапії пораненим у щелепно-лицеву ділянку.
17. Основні завдання військово-медичної експертизи.

Перелік питань, які повинен вивчити студент для засвоєння тем змістового модуля №2

1. Завдання хірургічної стоматології екстремальних ситуацій.
2. Організація хірургічної стоматологічної допомоги пораненим у ЩЛД у Збройних силах України.
3. Джерела виникнення поранень у ЩЛД.
4. Військово-медична доктрина.
5. Принципи медичного сортування та евакуації поранених у ЩЛД.
6. Принципи етапного надання медичної допомоги. Допомога на полі бою та на етапах медичної евакуації.
7. Обсяг та зміст медичної допомоги пораненим в ЩЛД в мирний та військовий час.
8. Вогнепальні пошкодження м'яких тканин ЩЛД: класифікація, клінічний перебіг, діагностика, принципи та методи лікування, етапне лікування.
9. Первинна хірургічна обробка ран.
10. Вогнепальні пошкодження кісток обличчя : класифікація, діагностика, особливості клінічного перебігу, допомога на етапах медичної евакуації.
11. Вогнепальний остеомієліт.
12. Сучасна вогнепальна рана ЩЛД: особливості, лікування.
13. Термічні пошкодження обличчя в екстремальних умовах: клініка, діагностика, надання медичної допомоги на етапах медичної евакуації.
14. Опікова хвороба: клініка, діагностика, лікування.
15. Можливості пластичної хірургії при термічних пошкодженнях обличчя.
16. Асфіксія при пошкодженнях тканин ЩЛД: класифікація, особливості клінічного перебігу. Надання допомоги.
17. Кровотеча при пошкодженнях тканин ЩЛД: класифікація, надання допомоги.
18. Пошкодження шиї: особливості клінічного перебігу та надання допомоги.
19. Сторонні тіла в ЩЛД: етіологія, клінічна симптоматика, способи видалення.
20. Обмороження обличчя: класифікація, клінічні прояви, діагностика, лікування.
21. Комбіновані пошкодження ЩЛД.
22. Променева хвороба: клінічні прояви, особливості лікування, синдром взаємного обтяження.
23. Ускладнення щелепно-лицевих поранень, їх діагностика. Допомога на полі бою та на етапах медичної евакуації.
24. Харчування поранених в ЩЛД. Види дієт.
25. Догляд за пораненими. ЛФК та фізіотерапія при лікуванні поранених в ЩЛД.
26. Військово-медична експертиза поранених в ЩЛД.

Змістовий модуль 3:

Пояснювати та трактувати поняття «онкологічної настороженості» і принципи організації протипухлинної служби, диспансеризації онкохворих, роль чинників ендо- та екзогенного походження у виникненні пухлин, розуміти закономірності росту і розвитку пухлин та пухлиноподібних утворень, принципи їх диференційної діагностики.

Трактувати патогенез пухлиноподібних утворів м'яких тканин та кісток ЩЛД (кістки щелеп, кістки м'яких тканин), доброякісних одонтогенних та неодонтогенних пухлин щелеп, (амелобластома, одонтома, цементома, епулід, остеобластома, остеокластома, остеома, остеїд-остеома, хондрома, гемангіома, фіброма), остеогенних пухлиноподібних утворів щелеп (фіброзна остеодисплазія, паратиреоїдна остеодистрофія, хвороба Педжета, еозинофільна гранульома), доброякісних пухлин м'яких тканин ЩЛД, передракових захворювань шкіри обличчя, слизової оболонки порожнини рота та язика, злоякісних пухлин м'яких тканин та кісток ЩЛД та шиї, доброякісних та злоякісних пухлин та кіст слинних залоз.

Аналізувати критерії добро- та злоякісності пухлин, стадії ураження за системою TNM, розуміти їх тканинну приналежність, принципи класифікації пухлин та пухлиноподібних утворень; покази та протипокази до застосування сучасних методик діагностики та лікування пухлиноподібних утворів м'яких тканин та кісток ЩЛД, доброякісних одонтогенних та неодонтогенних пухлин щелеп, остеогенних пухлиноподібних утворів щелеп, доброякісних пухлин м'яких тканин ЩЛД, передракових захворювань шкіри обличчя, слизової оболонки порожнини рота та язика, злоякісних пухлин м'яких тканин та кісток ЩЛД та шиї, доброякісних та злоякісних пухлин та кіст слинних залоз.

Розробити план та провести обстеження пацієнта з добро- чи злоякісним новоутворенням, призначити необхідні додаткові методи дослідження (рентгенологічні, радіоізотопні, цитологічні, гістологічні) та вміти інтерпретувати їх результати, обґрунтувати об'єм та послідовність лікувальних заходів (операційного видалення, променевої терапії, хіміотерапії, кріотерапії тощо), спрямованих на реабілітацію пацієнта.

Виконувати збір анамнезу та огляд хворого з добро- та злоякісним утворенням ЩЛД, заповнити відповідну медичну документацію, скеровувати пацієнта у відповідні діагностично-лікувальні у залежності від виду та стадії онкозахворювання.

Проводити пункційну, інцизійну та ексцизійну біопсію тканин ЩЛД, володіти методикою діатермокоагуляції та кріодеструкції.

Призначати комплексне медикаментозне лікування пацієнтів з добро- та злоякісними пухлинами ЩЛД у перед-, інтра- та післяопераційному періодах, надавати відповідні рекомендації.

Продемонструвати вміння інтерпретувати результати додаткових методів обстеження, спрямованих на верифікацію пухлин ЩЛД, методики проведення біопсії м'яких та твердих тканин, складати план комплексного (хірургічного, променевого, хіміотерапевтичного) лікування онкологічного пацієнта.

Тема №6. Класифікація пухлин. Етіологія, патогенез, закономірності росту і розвитку доброякісних пухлин, принципи їх диференційної діагностики та лікування. Диспансеризація онкологічних хворих. Кісти щелеп: класифікація, етіологія, патогенез, гістологічна будова, клініка, діагностика, лікування, ускладнення, профілактика.

Поняття про пухлини. Класифікації пухлин ЩЛД. Статистика поширення пухлин ЩЛД. Роль і завдання лікаря-стоматолога в системі надання спеціалізованої допомоги хворим з пухлинами ЩЛД. Значення ранньої діагностики.

«Онкологічна настороженість» - система понять, знань і принципів організації протипухлинної служби. Онконастороженість при обстеженні хірургічно-стоматологічних пацієнтів.

Ендо- та екзофактори, які сприяють виникненню пухлин. Закономірності росту і розвитку доброякісних пухлин, принципи їх диференційної діагностики.

Обстеження хворих з метою діагностики пухлин, роль сучасних методів обстеження (рентгенологічна, радіоізотопна діагностика, цитологічна і гістологічна верифікація пухлин). Алгоритм діагностики пухлинних процесів ЩЛД та принципи їх лікування.

Стадії ураження за системою TNM. Клінічні групи онкологічних хворих. Диспансеризація онкологічних хворих.

Кіста, як наслідок вад розвитку: одонтогенна (первинна кіста - кератокіста, кіста прорізування, фолікулярна); неодонтогенна (кіста носопіднебінного (різцевого) каналу, глобуломаксилярна, аневризмальна та солітарна).

Одонтогенна кіста запальної природи - радикалярна.

Клінічні прояви, діагностика, механізм росту, патологічна анатомія, методи хірургічного лікування: цистотомія, цистектомія, двоступеневий метод, пластична цистектомія, оро-назальна цистектомія. Техніка операційного втручання, післяопераційне ведення хворих.

План комплексного лікування хворих на вказану патологію.

Перелік питань, які повинен вивчити студент:

1. Етіологічні чинники, що зумовлюють виникнення пухлин ЩЛД. Різновиди канцерогенів.
2. Теорії виникнення пухлин. Фази канцерогенезу.
3. Класифікації пухлин ЩЛД.
4. Стадії ураження за системою TNM.
5. Класифікація і особливості доброякісних пухлин ЩЛД.
6. Порівняльна характеристика доброякісних і злоякісних пухлин.
7. Основні методи діагностики пухлин ЩЛД.
8. Диспансеризація онкологічних хворих.
9. Визначення поняття "кіста".
10. Класифікація кіст одонтогенного та неодонтогенного походження.
11. Етіологія, патогенез, клінічні прояви та лікування радикалярних кіст.
12. Етіологія, патогенез, клінічні прояви та лікування фолікулярних кіст.
13. Етіологія, патогенез, клінічні прояви та лікування вроджених кіст щелеп.
14. Методи хірургічного лікування: цистотомія, цистектомія, двоступеневий метод, пластична цистектомія, оро-назальна цистектомія.
15. Техніка операційного втручання, післяопераційне ведення хворих.

Тема №7. Доброякісні одонтогенні пухлини щелеп: амелобластома (адамантинома), одонтома, цементома, епулід. Класифікація, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, принципи і методи лікування.

Класифікація: доброякісні - амелобластома (адамантинома), амелобластична фіброма (м'яка одонтома), складна одонтома, фіброма (одонтогенна), міксома і цементома - доброякісна цементобластома (істинна цементома), цементуюча фіброма, епулід.

Класифікація, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, принципи і методи лікування, профілактика ускладнень. Обстеження хворих з метою діагностики пухлин, роль сучасних методів обстеження (рентгенологічна, радіоізотопна діагностика, цитологічна і гістологічна верифікація пухлин).

Перелік питань, які повинен вивчити студент:

1. Види одонтогенних пухлин ЩЛД.
2. Етіопатогенез одонтогенних новоутворів щелеп.
3. Патанатомія різних видів одонтогенних пухлин.
4. Клінічні прояви амелобластоми, діагностика, дифдіагностика, лікування.
5. Особливості клінічних проявів, діагностика, дифдіагностика та лікування одонтом.
6. Клініка, діагностика, дифдіагностика та лікування цементом.
7. Епулід. Клініка, діагностика, дифдіагностика, лікування.

Тема №8. Доброякісні неодонтогенні пухлини щелеп (остеобластома, остеокластома, остеома, остеїд-остеома, хондрома, гемангіома, фіброма, тощо): класифікація, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, принципи і методи лікування.

Етіологія, патогенез, основні клінічні симптоми та принципи діагностики доброякісних пухлин щелепних кісток. Гістологічна будова, диференційна діагностика. План комплексного лікування хворих із вказаною патологією. Обстеження хворих з метою діагностики пухлин, роль сучасних методів обстеження (рентгенологічна, радіоізотопна діагностика, цитологічна і гістологічна верифікація пухлин).

Кістковоутворювальні пухлини: остеома, остеїдостеома, остеобластома, осифікована фіброма (фіброостеома).

Хрящоутворювальні пухлини: хондрома, остеохондрома (кістково-хрящовий екзостоз).

Гігантклітинна пухлина (остеобластокластома).

Перелік питань, які повинен вивчити студент:

1. Класифікація доброякісних пухлин щелепних кісток.
2. Етіопатогенез доброякісних пухлин щелеп.
3. Особливості клінічного перебігу доброякісних пухлин щелеп.
4. Методи діагностики доброякісних пухлин щелеп.
5. Способи лікування та реабілітації пацієнтів із доброякісними пухлинами щелеп.
6. Принципи профілактики розвитку ускладнень у хворих із вказаною патологією.
7. Остеобластома, клініка, диф.діагностика, лікування.
8. Остеокластома, клініка, диф.діагностика, лікування.
9. Остеома, клініка, диф.діагностика, лікування.
10. Остеоїд-остеома, клініка, диф.діагностика, лікування.
11. Хондрома, клініка, диф.діагностика, лікування.
12. Гемангіома, клініка, диф.діагностика, лікування.
13. Фіброма, клініка, диф.діагностика, лікування.

Тема №9. Остеогенні пухлиноподібні утворення щелеп (фіброзна остеодисплазія, паратиреоїдна остеодистрофія, хвороба Педжета, еозинофільна гранульома): етіологія, патогенез, класифікація, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, особливості лікування.

Пухлиноподібні ураження кісток - фіброзна дисплазія, херувізм, еозинофільна гранульома (хвороба Таратінова), деформуючий остоз (хвороба Педжета). Центральна (репаративна) гігантклітинна гранульома. Етіологія, патогенез, класифікація, гістологічна будова.

Основні клінічні прояви та принципи діагностики остеогенних пухлиноподібних новоутворень щелеп. Обстеження хворих з метою діагностики пухлин, роль сучасних методів обстеження (рентгенологічна, радіоізотопна діагностика, цитологічна і гістологічна верифікація пухлин).

План комплексного лікування хворих на вказану патологію. Ускладнення, профілактика.

Перелік питань, які повинен вивчити студент:

1. Етіологія та патогенез остеогенних пухлиноподібних новоутворів щелеп.
2. Основні методи діагностики, диференційна діагностика.
3. Клінічні прояви на всіх стадіях клінічного перебігу остеогенних пухлиноподібних новоутворів щелеп.
4. Методи хірургічного лікування остеогенних пухлиноподібних новоутворів щелеп.
5. Ускладнення, причини їх виникнення. Профілактичні заходи для запобігання виникнення даної патології.
6. Фіброзна остеодисплазія, клініка, диф.діагностика, лікування.
7. Паратиреоїдна остеодистрофія, клініка, диф.діагностика, лікування.
8. Хвороба Педжета, клініка, диф.діагностика, лікування.
9. Еозинофільна гранульома, клініка, диф.діагностика, лікування.

Тема №10. Доброякісні пухлини м'яких тканин ЩЛД (шкіри, жирової, сполучної, м'язової, нервової тканин, кровоносних та лімфатичних судин): етіологія, патогенез, класифікація, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, лікування. Пухлиноподібні утворення м'яких тканин ЩЛД: етіологія, патогенез, класифікація, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, лікування.

Пухлини жирової тканини: ліпома.

Пухлини фіброзної тканини: фіброма.

Пухлини м'язової тканини: міома, лейоміома, рабдоміома.

Пухлини кровоносних судин: гемангіома (капілярна, кавернозна, гроноподібна, доброякісна гемангіоендотеліома).

Пухлини лімфатичних судин: лімфангіома - капілярна, кавернозна, (кістозна гідрома).

Пухлини периферійних нервів обличчя: неврилемома (шваногліома), нейрофіброма.

Етіологія, патогенез, класифікація, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, лікування.

Обстеження хворих з метою діагностики пухлин, роль сучасних методів обстеження (рентгенологічна, радіоізотопна діагностика, цитологічна і гістологічна верифікація пухлин).

План комплексного лікування хворих на вказану патологію. Ускладнення, профілактика.

Пухлиноподібні утворення фіброзної тканини: фіброматоз ясен, променевий келоїд, келоїд, периферійна гігантклітинна гранулема (гігантклітинний епуліс), фіброматозний і ангіоматозний епуліс.

Пухлиноподібні утворення жирової тканини: дифузний ліпоматоз.

Пухлиноподібні утворення лімфатичних судин: системний лімфангіоматоз.

Пухлиноподібні утворення периферійних нервів обличчя: нейрофіброматоз (хвороба Реклінгхаузена), травматична неврома.

Пухлиноподібні утворення зародкового походження: тератома (дермоїдна кіста). Природжена кіста і нориця з ембріональних залишків. Бокова (бранхіогенна), серединна (тиреоглосальна) кіста і нориця обличчя та шиї.

Етіологія, патогенез, класифікація, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, лікування.

Обстеження хворих з метою діагностики пухлиноподібних утворень, роль сучасних методів обстеження (рентгенологічна, радіоізотопна діагностика, цитологічна і гістологічна верифікація).

План комплексного лікування хворих на вказану патологію. Ускладнення, профілактика.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Етіопатогенез доброякісних пухлин м'яких тканин ЩЛД.
2. Класифікація новоутворів м'яких тканин ЩЛД.
3. Клінічні прояви, діагностика, лікування доброякісних пухлин із сполучної тканини.
4. Клінічні прояви, діагностика, лікування доброякісних пухлин із жирової тканини.
5. Клінічні прояви, діагностика, лікування доброякісних нейрогенних пухлин та пухлиноподібних утворів.
6. Принципи профілактики розвитку ускладнень у хворих на доброякісні пухлини м'яких тканин ЩЛД. Патоморфологія вроджених пухлиноподібних новоутворів.
7. Клінічні прояви, діагностика, лікування дермоїдних та епідермоїдних кіст.
8. Клінічні прояви, діагностика, лікування серединних кіст та нориць шиї.
9. Клінічні прояви, діагностика, лікування бокових кіст та нориць шиї.
10. Клінічні прояви, діагностика, лікування пухлиноподібних утворень фіброзної тканини.
11. Клінічні прояви, діагностика, лікування пухлиноподібних утворень жирової тканини.
12. Клінічні прояви, діагностика, лікування пухлиноподібних утворень лімфатичних судин.
13. Клінічні прояви, діагностика, лікування пухлиноподібних утворень периферійних нервів обличчя.
14. Диференційна діагностика вроджених пухлиноподібних утворів.
15. Принципи лікування вроджених пухлиноподібних утворів.
16. Профілактика розвитку ускладнень.

Тема №11. Передракові захворювання шкіри обличчя, слизової оболонки порожнини рота та язика. Гістологічна будова, клінічні форми, диференційна діагностика, лікування, профілактика.

Класифікація. Факультативні, облігатні форми. Фонові захворювання. Клінічні прояви, методи діагностики, лікування.

Облігатні передраки - бородавчатий, вузловий передрак і обмежений передраковий гіперкератоз червоної кайми губи, абразивний хейліт Манганотті, хвороба Боуена, еритроплакія.

Факультативні - ерозивна і верукозна форми лейкоплакії, ерозивно-виразкова і гіперкератотична форма червоного вовчка і плоского лишая, післяпроменевої стоматит.

Гістологічна будова, сучасні методи діагностики і лікування передракових захворювань шкіри обличчя, слизової оболонки порожнини рота та язика.

Принципи і методи диспансеризації хворих із передраковими захворюваннями обличчя і органів порожнини рота.

Перелік питань, які повинен вивчити студент:

1. Етіологія, патогенез передракових станів.
2. Класифікації передракових станів.
3. Морфологічна і клінічна діагностика передракових станів.
4. Методи обстеження хворих з передраковими станами.
5. Клініка, діагностика, лікування передракових захворювань шкіри обличчя, слизової оболонки порожнини рота та язика.
6. Диференційна діагностика облігатних та факультативних форм передракових захворювань.
7. Особливості гістологічної будови передракових захворювань шкіри обличчя, слизової оболонки порожнини рота та язика.
8. Профілактика передракових станів.
9. Диспансерне спостереження хворих з передраковими станами.

Тема №12. Злоякісні пухлини м'яких тканин ЩЛД та шиї: класифікація, гістологічна будова, клінічні форми, стадії захворювання, диференційна діагностика, лікування (хірургічне, променеве, хіміотерапія, імунокорекція тощо).

Класифікація, гістологічна будова, клінічні форми, стадії захворювання, диференційна діагностика злоякісних пухлин ЩЛД. Принципи лікування.

Біологічні основи та імунологічні аспекти клінічної онкології. Особливості росту злоякісної пухлинної клітини та дія на неї променевого опромінення, кріотерапії, гіпертермії, хіміопрепаратів, оксигенації, ультразвуку, гіпоксії. Імунотерапія хворих на злоякісні пухлини й комплексне лікування хворих на злоякісні пухлини.

Частота, етіологія, патогенез злоякісних новоутворів шкіри обличчя, слизової оболонки і органів порожнини рота (меланома, базаліома, карцинома, саркома). Класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, сучасні способи лікування.

Перелік питань, які повинен вивчити студент:

0. Епідеміологія, етіопатогенез злоякісних новоутворів шкіри лица, слизової оболонки і органів порожнини рота.
1. Принципи діагностики злоякісних пухлин ЩЛД та шиї.
2. Клініка, діагностика та лікування меланоми.
3. Клініка, діагностика та лікування базаліоми.
4. Класифікація злоякісних новоутворів порожнини рота.
5. Клінічна картина злоякісних новоутворів порожнини рота.
6. Принципи лікування злоякісних новоутворів порожнини рота.
7. Механізм пухлинного переродження клітин й подальшого розвитку пухлини.
8. Біологічні канцерогени.
9. Стадії (фази) канцерогенезу.
10. Механізм протипухлинної резистентності організму.

11. Роль імунної системи у розвитку пухлин.
12. Цитогенетика злоякісного росту.
13. Біологічні характеристики пухлинної тканини.
14. Дія на злоякісну пухлинну клітину іонізуючого опромінення.
15. Дія на злоякісну пухлинну клітину кріотерапії.
16. Дія на злоякісну пухлинну клітину гіпертермії.
17. Дія на злоякісну пухлинну клітину хіміопрепаратів.
18. Дія на злоякісну пухлинну клітину оксигенеції.
19. Дія на злоякісну пухлинну клітину ультразвуку.
20. Дія на злоякісну пухлинну клітину гіпоксії.
21. Імунотерапія хворих на злоякісні пухлини.
22. Комплексне лікування хворих на злоякісні пухлини.

Тема №13. Рак і саркома щелеп: походження та гістологічна будова, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікування.

Злоякісні – інтраепітеліальна та плоскоклітинна карцинома, лімфоєпітеліома, базально- і плоскоклітинний рак. Клініка, діагностика, лікування залежно від стадії ураження (хірургічне, променеве, кріогенне, лазерне, комбінований вплив).

Рак губи. Рак органів порожнини рота (язика, щоки, дна порожнини рота, твердого і м'якого піднебіння). Рак верхньої і нижньої щелеп. Клініка, діагностика, принципи лікування (променеве, хірургічне, кріогенне, лазерне, хіміотерапія, медикаментозна, імунотерапія, комбінований вплив).

Показання і протипоказання до хірургічного втручання на первинному вогнищі і на шляхах регіонарного метастазування. Особливості знеболення і післяопераційного ведення хворих. Показання до проведення інтенсивної терапії. Прогноз та критерії видужання.

Саркома м'яких тканин і кісток щелепно-лицевої ділянки. Клініка, діагностика, лікування.

Перелік питань, які повинен вивчити студент:

1. Передракові стани щелеп.
2. Епідеміологія, етіопатогенез злоякісних новоутворів щелеп.
3. Патаномія раку та саркоми щелеп.
4. Клінічні прояви раку (карциноми) верхньої щелепи, діагностика, лікування.
5. Клінічні прояви раку нижньої щелепи, діагностика, лікування.
6. Клініка, діагностика, лікування саркоми верхньої щелепи.
7. Клініка, діагностика, лікування саркоми нижньої щелепи.
8. Хірургічне лікування злоякісних пухлин щелеп.

Тема №14. Доброякісні пухлини та кісти слинних залоз: класифікація, етіологія, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, принципи і методи лікування. Злоякісні пухлини слинних залоз: гістологічна будова, клінічні форми, диференційна діагностика, лікування.

Ретенційна кіста малих слинних залоз. Кіста великих слинних залоз. Ранула. Клініка, диференціальна діагностика, гістологічна будова. Методи лікування.

Пухлиноподібні: доброякісні - лімфоєпітеліальні ураження та ін. Діагностика, клініка, лікування. Ускладнення.

Епітеліальні пухлини: аденома - поліморфна (змішана пухлина), мономорфна (аденолімфома та ін.); мукоєпідермоїдна; циліндрома, аденоклітинна пухлина. Диференційна діагностика доброякісних та злоякісних пухлин слинних залоз.

Карцинома: аденокістозна (циліндрома), аденокарцинома, епідермоїдна карцинома, карцинома в поліморфній аденомі.

Лікування нозологічних форм пухлин із урахуванням локалізації у великих і малих слинних залозах. Хірургічні методи лікування і показання до них.

Перелік питань, які повинен вивчити студент:

1. Клініко-морфологічна класифікація доброякісних пухлин та кіст слинних залоз.
2. Кісти слинних залоз:
 - ретенційні кісти малих слинних залоз;
 - ретенційні кісти підязикових слинних залоз (ранули);
 - кісти підщелепової слинної залози;
 - кісти привушної слинної залози;
 - онкоцитоз;
 - синдром Кюттнера.
3. Клініка, діагностика та лікування плеоморфної аденоми (поліморфної аденоми, змішаної пухлини).
4. Клініка, діагностика та лікування мономорфних аденом:
 - а) аденолімфому (пухлини Уортина);
 - б) оксифільна аденома (онкоцитом).
5. Клініка, діагностика та лікування неепітеліальних пухлин слинних залоз.
6. Хірургічне лікування доброякісних пухлин слинних залоз.
7. Мукоєпідермоїдний рак слинних залоз, клінічні прояви, діагностика, лікування.
8. Аденокарцинома та циліндрома, клінічні прояви, діагностика, лікування.
9. Клініка, діагностика, лікування сарком слинних залоз.

Тема №15. Алгоритми виконання практичних навичок з розділів «Хірургічна стоматологія екстремальних станів та військова щелепно-лицева хірургія» та «Онкологія ЩЛД». Підсумкове заняття.

Перелік практичних навичок, які повинен засвоїти студент:

1. Скласти план-схему організації надання медичної допомоги щелепно-лицевим пораненим на етапах медичної евакуації.
2. Скласти план комплексного лікування хворих з вогнепальними пошкодженнями.
3. Вміти зібрати анамнез та провести огляд хворих із доброякісними та злоякісними пухлинами щелепно-лицевої ділянки, пухлиноподібними утворами.
4. Вміти скласти план обстеження пацієнтів із доброякісними та злоякісними пухлинами щелепно-лицевої ділянки, пухлиноподібними утворами.
5. Вміти скласти план діагностики та проводити інтерпретацію додаткових методів обстеження у пацієнтів із пухлиноподібними новоутворами м'яких тканин ЩЛД.
6. Вміти проводити діагностичну пункцію.
7. Вміти виконувати інцизійну біопсію.
8. Вміти виконувати ексцизійну біопсію.
9. Вміти визначити покази та протипокази до хірургічного лікування доброякісних та злоякісних пухлин, пухлиноподібних та передракових захворювань ЩЛД.
10. Вміти скласти план та об'єм медикаментозної терапії пацієнтів із доброякісними та злоякісними пухлинами щелепно-лицевої ділянки, пухлиноподібними утворами.
11. Вміти скласти план та об'єм післяопераційної медикаментозної терапії.
12. Вміти проводити діатермокоагуляцію та криодеструкцію.
13. Вміти діагностувати ускладнення, що можуть виникнути після проведення хірургічного лікування доброякісних та злоякісних пухлин, пухлиноподібних утворів ЩЛД.
14. Вміти скласти план комплексного лікування хворих із злоякісними захворюваннями ЩЛД.

3. Структура навчальної дисципліни

Тема	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	СРС	Індивідуальна робота
VII семестр				
Змістовий модуль №1 «Травматологія ЩЛД»				
Тема №1. Статистика та класифікація ушкоджень щелепно-лицевої ділянки мирного часу. Методика обстеження хворих з травмою щелепно-лицевої ділянки. Організаційні принципи надання допомоги потерпілим при ушкодженнях щелепно-лицевої ділянки.	2	2	4	
Тема №2. Травматичні пошкодження м'яких тканин ЩЛД: класифікація, клінічний перебіг, діагностика. Методики хірургічної обробки ран м'яких тканин з урахуванням естетики обличчя, види швів. Догляд за післяопераційною ранною.		2	4,5	
Тема №3. Вивихи та переломи зубів: класифікація, клініка, діагностика, методи іммобілізації, лікування.		2		
Тема №4. Вивихи нижньої щелепи. Клініка, діагностика, лікування.		2		
Тема №5. Переломи нижньої щелепи: класифікація, клініка, діагностика.	2	2		
Тема №6. Переломи верхньої щелепи: класифікація, клініка, діагностика.		2	4,5	
Тема №7. Пошкодження вилицевих кісток та дуг, кісток носа: класифікація, клініка, діагностика, лікування.		2		
Тема №8. Тимчасова (евако-транспортна) іммобілізація при пошкодженнях кісток лицевого черепа: вимоги, види.		2	4,5	
Тема №9. Постійна (лікувальна) іммобілізація щелеп назубними, зубонаясенними, наясенними шинами, капами при пошкодженнях кісток лицевого черепа. Недоліки та переваги.		2		

Тема №10. Остеосинтез кісток лицевого скелету: показання до операцій, методики проведення, можливі ускладнення. Апаратні методи фіксації фрагментів кісток лицевого черепа.		2	6	
Тема №11. Регенерація кісткової тканини, види. Загоєння щелепних кісток. Методи оптимізації регенерації кісткової тканини.	2	2	5	
Тема №12. Поєднані пошкодження щелепно-лицевої ділянки. Клініка, діагностика, лікування. Травматична хвороба.	2	2	6	
Тема №13. Ранні загальні та місцеві ускладнення пошкоджень щелепно-лицевої ділянки (кровотеча, асфіксія, шок). Клініка, діагностика, лікування. Пізні ускладнення та наслідки пошкоджень щелепно-лицевої ділянки. Клініка, діагностика, лікування.		2	4,5	
Тема №14. Термічні (опіки, обмороження), хімічні (кислоти, луги, солі важких металів), фізичні (електричний струм) пошкодження обличчя.		2		
Тема №15. Алгоритми виконання практичних навичок (ПХО рани, тимчасова та постійна (лікувальна) іммобілізація щелеп при пошкодженнях кісток лицевого черепа.		2		
Усього годин:75 /Аудиторна робота – 48 %; СРС – 52 %/	6	30	39	-
VIII семестр				
Змістовий модуль №1 «Хірургічна стоматологія екстремальних станів та військова щелепно-лицева хірургія»				
Тема №1. Завдання хірургічної стоматології екстремальних станів. Організація хірургічної стоматологічної допомоги пораненим у щелепно-лицеву ділянку у Збройних силах України. Види медичної допомоги в мирний час та під час військових дій. Джерела виникнення поранень у щелепно-лицеву ділянку. Принципи медичного сортування та евакуації поранених. Військово-медична доктрина.		2	2	
Тема №2. Загальна характеристика вогнепальних пошкоджень м'яких тканин ЩЛД: класифікація, клінічний перебіг, діагностика, принципи та методи лікування, етапне лікування. Первинна хірургічна обробка ран.		2	2	
Тема №3. Загальна характеристика вогнепальних пошкоджень кісток обличчя в екстремальних умовах: класифікація, особливості клінічного перебігу, діагностика пошкоджень на етапах медичної евакуації. Вогнепальний остеомієліт.		2	2	
Тема №4. Термічні пошкодження обличчя в екстремальних умовах. Клініка, діагностика. Надання медичної допомоги на етапах медичної евакуації. Профілактика ускладнень, їх наслідки. Можливості пластичної хірургії при термічних пошкодженнях обличчя. Опікова хвороба: клініка, діагностика, лікування. Обмороження обличчя. Класифікація, клінічні прояви, діагностика, лікування.		2	2	
Тема №5. Комбіновані пошкодження ЩЛД. Променева хвороба. Клінічні прояви. Особливості лікування. Синдром взаємного обтяження. Харчування поранених в щелепно-лицеву ділянку. Види дієт. Догляд за пораненими. ЛФК та фізіотерапія при лікуванні поранених в щелепно-лицеву ділянку. Військово-медична експертиза поранених в ЩЛД. Підсумкове заняття з розділу «Хірургічна стоматологія екстремальних станів та військова щелепно-лицева хірургія».		2	2	
Змістовий модуль №1 «Онкологія ЩЛД»				
Тема №6. Класифікація пухлин. Етіологія, патогенез, закономірності росту і розвитку доброякісних пухлин, принципи їх диференційної діагностики та лікування. Диспансеризація онкологічних хворих. Кісти щелеп: класифікація, етіологія, патогенез, гістологічна будова, клініка, діагностика, лікування, ускладнення, профілактика.	2	2	2	
Тема №7. Доброякісні одонтогенні пухлини щелеп: амелобластома (адамантинома), одонтома, цементома, епулід. Класифікація, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, принципи і методи лікування.		2	2	
Тема №8. Доброякісні неодонтогенні пухлини щелеп (остеобластома, остеокластома, остеома, остеїд-остеома, хондрома, гемангіома, фіброма, тощо): класифікація, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, принципи і методи лікування.		2	2	
Тема №9. Остеогенні пухлиноподібні утворення щелеп (фіброзна остеодисплазія, паратиреоїдна остеодистрофія, хвороба Педжета, еозинофільна гранульома): етіологія, патогенез, класифікація, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, особливості лікування.		2	2	

Тема №10. Доброякісні пухлини м'яких тканин ЩЛД (шкіри, жирової, сполучної, м'язової, нервової тканин, кровоносних та лімфатичних судин): етіологія, патогенез, класифікація, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, лікування. Пухлиноподібні утворення м'яких тканин ЩЛД: етіологія, патогенез, класифікація, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, лікування.		2	2	
Тема №11. Передракові захворювання шкіри обличчя, слизової оболонки порожнини рота та язика. Гістологічна будова, клінічні форми, диференційна діагностика, лікування, профілактика.		2	2	
Тема №12. Злоякісні пухлини м'яких тканин ЩЛД та шії: класифікація, гістологічна будова, клінічні форми, стадії захворювання, диференційна діагностика, лікування (хірургічне, променеве, хіміотерапія, імунокорекція тощо).		2	2	
Тема №13. Рак і саркома щелеп: походження та гістологічна будова, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікування.		2	2	
Тема №14. Доброякісні пухлини та кісти слинних залоз: класифікація, етіологія, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, принципи і методи лікування. Злоякісні пухлини слинних залоз: гістологічна будова, клінічні форми, диференційна діагностика, лікування.		2	2	
Тема №15. Алгоритми виконання практичних навичок з розділів «Хірургічна стоматологія екстремальних станів та військова щелепно-лицева хірургія» та «Онкологія ЩЛД». Підсумкове заняття.		2		
Усього годин: 60 /Аудиторна робота – 53 %; СРС – 47 %/	2	30	28	
Усього годин за рік: 135 Кредитів – 4,5; лекції – 8 год., практичні – 60 год., СРС – 67 год. /Аудиторна робота – 50 %; СРС – 50 %/				

4. Тематичний план лекцій на VII семестр

№	Тема	К-ть годин
1.	Частота та класифікація пошкоджень щелепно-лицевої ділянки мирного часу. Вивихи та переломи зубів, перелом альвеолярного відростка, вивихи скронево-нижньощелепного суглоба. Ушкодження м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки. Клініка, діагностика, лікування. Переломи кісток лицевого скелету. Сучасні принципи кісткової фіксації.	2
2.	Предмет та задачі стоматології екстремальних ситуацій. Організація стоматологічної допомоги у Збройних Силах України. Принципи медичного сортування та етапне лікування поранених у щелепно-лицеву ділянку. Загальна характеристика, клінічний перебіг, діагностика вогнепальних поранень, опіків, комбінованих уражень щелепно-лицевої ділянки.	2
3	Класифікація пухлин щелепно-лицевої ділянки. Організація онкостоматологічної допомоги. Пухлини та пухлиноподібні утвори м'яких тканин та кісток щелепно-лицевої ділянки.	2
Разом годин:6		

Тематичний план лекцій на VIII семестр

№	Тема	К-ть годин
1.	Рак і саркома щелеп. Клініка, діагностика. Показання до хірургічного втручання та інших методів лікування. Прогноз. Ураження шкіри обличчя, губ, слизової оболонки порожнини рота, що передують ракові. Клініка, діагностика. Принципи лікування хворих. Рак губи і органів порожнини рота: язика, щоки, дна рота, твердого і м'якого піднебіння. Клініка, діагностика, принципи лікування. Прогноз. Пухлини та пухлиноподібні ураження слинних залоз. Класифікація, діагностика, лікування.	2
Разом годин: 2		

5. Теми семінарських занять – непередбачено при вивченні дисципліни

6. Тематичний план практичних (семінарських) занять на V /осінній/ семестр

Змістовий модуль «Травматологія ЩЛД»

№	Тема	К-ть годин
1.	Тема №1. Статистика та класифікація ушкоджень щелепно-лицевої ділянки мирного часу. Методика обстеження хворих з травмою щелепно-лицевої ділянки. Організаційні принципи надання допомоги потерпілим при ушкодженнях щелепно-лицевої ділянки.	2

2.	Тема №2. Травматичні пошкодження м'яких тканин ЩЛД: класифікація, клінічний перебіг, діагностика. Методики хірургічної обробки ран м'яких тканин з урахуванням естетики обличчя, види швів. Догляд за післяопераційною раною.	2
3.	Тема №3. Вивихи та переломи зубів: класифікація, клініка, діагностика, методи іммобілізації, лікування.	2
4.	Тема №4. Вивихи нижньої щелепи. Клініка, діагностика, лікування.	2
5.	Тема №5. Переломи нижньої щелепи: класифікація, клініка, діагностика.	2
6.	Тема №6. Переломи верхньої щелепи: класифікація, клініка, діагностика.	2
7.	Тема №7. Пошкодження вилицевих кісток та дуг, кісток носа: класифікація, клініка, діагностика, лікування.	2
8.	Тема №8. Тимчасова (евако-транспортна) іммобілізація при пошкодженнях кісток лицевого черепа: вимоги, види.	2
9.	Тема №9. Постійна (лікувальна) іммобілізація щелеп назубними, зубонаясенними, наясенними шинами, капами при пошкодженнях кісток лицевого черепа. Недоліки та переваги.	2
10.	Тема №10. Остеосинтез кісток лицевого скелету: показання до операцій, методики проведення, можливі ускладнення. Апаратні методи фіксації фрагментів кісток лицевого черепа.	2
11.	Тема №11. Регенерація кісткової тканини, види. Загоєння щелепних кісток. Методи оптимізації регенерації кісткової тканини.	2
12.	Тема №12. Поєднані пошкодження щелепно-лицевої ділянки. Клініка, діагностика, лікування. Травматична хвороба.	2
13.	Тема №13. Ранні загальні та місцеві ускладнення пошкоджень щелепно-лицевої ділянки (кровотеча, асфіксія, шок). Клініка, діагностика, лікування. Пізні ускладнення та наслідки пошкоджень щелепно-лицевої ділянки. Клініка, діагностика, лікування.	2
14.	Тема №14. Термічні (опіки, обмороження), хімічні (кислоти, луги, солі важких металів), фізичні (електричний струм) пошкодження обличчя.	2
15.	Тема №15. Алгоритми виконання практичних навичок (ПХО рани, тимчасова та постійна (лікувальна) іммобілізація щелеп при пошкодженнях кісток лицевого черепа.	2
Всього годин: 30		

Тематичний план практичних (семінарських) занять на VIII семестр

№	Тема	К-ть годин
Змістовий модуль «Хірургічна стоматологія екстремальних станів та військова щелепно-лицева хірургія»		
1.	Тема №1. Завдання хірургічної стоматології екстремальних станів. Організація хірургічної стоматологічної допомоги пораненим у щелепно-лицеву ділянку у Збройних силах України. Види медичної допомоги в мирний час та під час військових дій. Джерела виникнення поранень у щелепно-лицеву ділянку. Принципи медичного сортування та евакуації поранених. Військово-медична доктрина.	2
2.	Тема №2. Загальна характеристика вогнепальних пошкоджень м'яких тканин ЩЛД: класифікація, клінічний перебіг, діагностика, принципи та методи лікування, етапне лікування. Первинна хірургічна обробка ран.	2
3.	Тема №3. Загальна характеристика вогнепальних пошкоджень кісток обличчя в екстремальних умовах: класифікація, особливості клінічного перебігу, діагностика пошкоджень на етапах медичної евакуації. Вогнепальний остеомієліт.	2
4.	Тема №4. Термічні пошкодження обличчя в екстремальних умовах. Клініка, діагностика. Надання медичної допомоги на етапах медичної евакуації. Профілактика ускладнень, їх наслідки. Можливості пластичної хірургії при термічних пошкодженнях обличчя. Опікова хвороба: клініка, діагностика, лікування. Обмороження обличчя. Класифікація, клінічні прояви, діагностика, лікування.	2
5.	Тема №5. Комбіновані пошкодження ЩЛД. Променева хвороба. Клінічні прояви. Особливості лікування. Синдром взаємного обтяження. Харчування поранених в щелепно-лицеву ділянку. Види дієт. Догляд за пораненими. ЛФК та фізіотерапія при лікуванні поранених в щелепно-лицеву ділянку. Військово-медична експертиза поранених в ЩЛД. Підсумкове заняття з розділу «Хірургічна стоматологія екстремальних станів та військова щелепно-лицева хірургія».	2
Змістовий модуль «Онкологія ЩЛД»		
6.	Тема №6. Класифікація пухлин. Етіологія, патогенез, закономірності росту і розвитку доброякісних пухлин, принципи їх диференційної діагностики та лікування. Диспансеризація онкологічних хворих. Кісти щелеп: класифікація, етіологія, патогенез, гістологічна будова, клініка, діагностика, лікування, ускладнення, профілактика.	2
7.	Тема №7. Доброякісні одонтогенні пухлини щелеп: амелобластома (адамантинома), одонтома, цементома, епулід. Класифікація, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, принципи і методи лікування.	2
8.	Тема №8. Доброякісні неодонтогенні пухлини щелеп (остеобластома, остеокластома, остеома,	2

	остеоїд-остеома, хондрома, гемангіома, фіброма, тощо): класифікація, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, принципи і методи лікування.	
9.	Тема №9. Остеогенні пухлиноподібні утворення щелеп (фіброзна остеодисплазія, паратиреоїдна остеодистрофія, хвороба Педжета, еозинофільна гранульома): етіологія, патогенез, класифікація, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, особливості лікування.	2
10.	Тема №10. Доброякісні пухлини м'яких тканин ЩЛД (шкіри, жирової, сполучної, м'язевої, нервової тканин, кровоносних та лімфатичних судин): етіологія, патогенез, класифікація, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, лікування. Пухлиноподібні утворення м'яких тканин ЩЛД: етіологія, патогенез, класифікація, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, лікування.	2
11.	Тема №11. Передракові захворювання шкіри обличчя, слизової оболонки порожнини рота та язика. Гістологічна будова, клінічні форми, диференційна діагностика, лікування, профілактика.	2
12.	Тема №12. Злоякісні пухлини м'яких тканин ЩЛД та шиї: класифікація, гістологічна будова, клінічні форми, стадії захворювання, диференційна діагностика, лікування (хірургічне, променеве, хіміотерапія, імунокорекція тощо).	2
13.	Тема №13. Рак і саркома щелеп: походження та гістологічна будова, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікування.	2
14.	Тема №14. Доброякісні пухлини та кісти слинних залоз: класифікація, етіологія, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, принципи і методи лікування. Злоякісні пухлини слинних залоз: гістологічна будова, клінічні форми, диференційна діагностика, лікування.	2
15.	Тема №15. Алгоритми виконання практичних навичок з розділів «Хірургічна стоматологія екстремальних станів та військова щелепно-лицева хірургія» та «Онкологія ЩЛД». Підсумкове заняття.	2
Разом годин: 30		

7. Теми лабораторних занять – непередбачено при вивченні дисципліни

8. Тематичний план самостійної роботи студентів на VII семестр

Змістовий модуль «Травматологія ЩЛД»

№	Тема	К-ть годин	Вид контролю
1.	Сучасні методи діагностики пошкоджень тканин обличчя.	4	Поточний контроль на практичних заняттях
2.	Хірургічні методи обробки ран м'яких тканин ЩЛД, види швів.	4,5	
3.	Види загоєння переломів щелеп. Методи впливу на остеорепаративні процеси.	4,5	
4.	Особливості лікування переломів, перебігу захворювання та прогнозу у пацієнтів із супутньою патологією (ВІЛ/СНІД, захворювання щитоподібної залози, наркозалежність). Протоколи надання медичної допомоги.	4,5	
5.	Остеосинтез при переломах кісток обличчя. Біологічні засади регенерації кісткової тканини.	6	
6.	Діагностика, клініка, лікування лобно-лицевої, черепно-лицевої травми.	6	
7.	Діагностика, ускладнення черепно-лицевих пошкоджень в сучасних умовах.	4,5	
8.	Дистракційно-компресійні методи лікування переломів кісток ЩЛД. Досягнення вітчизняних вчених, співробітників кафедри.	5	
Разом годин: 39			

Тематичний план самостійної роботи студентів на VIII семестр

№	Тема	К-ть годин	Вид контролю
Змістовий модуль «Хірургічна стоматологія екстремальних станів та військова щелепно-лицева хірургія»			
1.	Надання невідкладної медичної допомоги при травматичному, больовому шоці на етапах лікування.	2	Поточний контроль на практичних заняттях
2.	Надання невідкладної медичної допомоги при пошкодженнях судин обличчя та шиї на етапах лікування.	2	
3.	Надання невідкладної медичної допомоги при різних видах асфіксії.	2	
4.	Сучасні методи лікування синдрому тривалого стиснення тканин обличчя (екстракорпоральна гемосорбція, плазмафорез та ін.), неврологічних змін після травми.	2	
Змістовий модуль «Онкологія ЩЛД»			
5.	Онкогенез. Сучасні погляди на біологічні засади онкогенезу.	2	Поточний контроль на практичних заняттях
6.	Біологічні принципи лікування доброякісних та злоякісних пухлин ЩЛД.	2	
7.	Система імунітету при пухлинах і пухлиноподібних утвореннях ЩЛД.	2	
8.	Методи обстеження хворих з пухлинними та пухлиноподібними утвореннями ЩЛД .Біопсія.	2	
9.	Диференційна діагностика доброякісних і злоякісних пухлин ЩЛД.	2	
10.	Диференційна діагностика виразок ЩЛД.	2	
11.	Сучасні методи лікування гемангіом м'яких та твердих тканин ЩЛД.	2	
12.	Сучасні методи діагностики та диференційна діагностика лімфаденопатій ЩЛД.	2	
13.	Сучасні методи лікування злоякісних пухлин м'яких тканин ЩЛД.	2	
14.	Сучасні методи лікування злоякісних пухлин щелеп. Усунення кісткових дефектів ЩЛД після видалення пухлин.	2	
Разом годин: 28			

9. Індивідуальні завдання – не заплановано робочим навчальним планом.

10. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота студентів включає:

- конспекти теоретичного матеріалу, розв'язок ситуаційних завдань, контрольних запитань з відповідних тематик самостійної роботи тощо;
- створення мультимедійних презентацій за обраними тематиками самостійної роботи;
- створення стендових презентацій за обраними тематиками самостійної роботи;
- написання історії хвороби згідно обраних нозологій;
- підготовку до аудиторних занять (практичних);
- виконання завдань з навчальної дисципліни впродовж семестру;
- роботу над окремими темами навчальних дисциплін, які згідно з робочою навчальною програмою дисципліни винесені на самостійне опрацювання студентів;
- підготовку до всіх видів контрольних робіт;
- роботу в студентських наукових гуртках та осередках тощо;
- участь у роботі «круглих столів» тощо;
- участь у наукових і науково-практичних конференціях, олімпіадах тощо;

З метою організації проведення самостійної роботи на кафедрі хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії викладачами проводяться наступні заходи:

- групові та індивідуальні консультації;
- співбесіди зі студентами;
- систематичний контроль за виконанням студентами завдань, рекомендованих до самостійного опрацювання;
- забезпечення студентів засобами для самоконтролю (тести, пакети контрольних питань та ситуаційних задач);
- аналіз та оцінка роботи студента.

11. Методи навчання.

Навчальний процес на кафедрі хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії організовано згідно наступних нормативних документів:

- Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII;
- постанови Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 №266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»;
- наказу МОН України №1151 від 06.01.2015 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету

Міністрів України від 29.04.2015 №266»;

- наказу ректора ЛНМУ імені Данила Галицького від 02.06.2016 № 1604 «Про затвердження навчальних планів»;
- положення про організацію освітнього процесу у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького, схвалено Вченою радою ЛНМУ імені Данила Галицького 23.06.2021, протокол №3-ВР;
- положення про критерії, правила і процедуру оцінювання результатів навчальної діяльності студентів у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького, схвалено Вченою радою ЛНМУ імені Данила Галицького 21.02.2018, протокол №1-ВР;
- Освітньо професійної програми «Стоматологія», другий (магістерський) рівень вищої освіти, 221 Стоматологія, МОН України Сертифікат НД №1497026 дійсний до 01.07.2025;
- положення про робочу навчальну програму дисципліни та методичні рекомендації щодо її розробки, ЦМК ЛНМУ імені Данила Галицького 23.04.2015, протокол №2;
- навчальної програми дисципліни «хірургічна стоматологія» для студентів III, IV та V курсів стоматологічного факультету.

Практичні клінічні заняття з хірургічної стоматології та ЩЛХ проводяться з групами 13-15 осіб у кожній. Початковий рівень знань студента, який починає навчання на кафедрі хірургічної стоматології, передбачає визначення рівня знань із анатомії, загальної і спеціальної фізіології, патологічної анатомії та фізіології на основі фундаментальної підготовки на кафедрах медико-біологічного та загальноклінічного профілю.

На лекціях та практичних заняттях викладачами висвітлюються досягнення науково-технічного прогресу, медицини, зокрема, хірургічної стоматології і ЩЛХ та їх впровадження в практику.

У лекційних курсах викладаються основні й найбільш складні розділи з хірургічної стоматології та ЩЛХ, в тому числі проблеми взаємозв'язку всіх розділів стоматології із загальною патологією, екологією, етіологією та патогенезом різних стоматологічних та соматичних захворювань, нозологічною діагностикою, хірургічним і консервативним лікуванням, профілактикою, соціально-трудовою реабілітацією та експертизою.

З метою оволодіння мануальними навичками надання хірургічної стоматологічної допомоги, поряд з вивченням теоретичних питань, студенти відпрацьовують маніпуляції на фантомах і муляжах, під керівництвом та контролем викладача самостійно проводять огляд пацієнтів з різними патологічними процесами ЩЛД, що відносяться до компетенції хірургічної стоматології та ЩЛХ, самостійно вивчають симптоми хірургічних стоматологічних захворювань, набувають навичок в діагностиці щелепно-лицевих розладів і захворювань, їх лікуванні, експертизі та трудовій реабілітації.

Методика організації навчального процесу на практичному занятті з хірургічної стоматології:

1. Підготовчий етап, 20 хв.

Обґрунтування викладачем значення заняття для подальшого вивчення дисципліни та професійної діяльності лікаря з метою формування мотивації та цілеспрямованої навчальної діяльності. Ознайомлення студентів з конкретними цілями та планом заняття.

Проведення стандартизованого контролю вихідного рівня підготовки студентів, обговорення та відповіді на запитання студентів.

2. Основний етап, 40 хв.

Збирання студентами анамнезу та проведення огляду тематичного хворого. Студенти складають план обстеження пацієнта, план додаткових методів дослідження, заповнюють відповідну медичну документацію, відпрацьовують техніку проведення діагностичних маніпуляцій, лікувальних заходів, відпрацьовують практичні навички відповідно до тематики заняття.

3. Заключний етап, 30 хв.

Проведення стандартизованого кінцевого контролю з використанням індивідуальних тестових завдань та питань (10-15 хв.), перевірки робіт (5-10 хв.). Оцінка викладачем поточної діяльності студента впродовж заняття, з врахуванням стандартизованого кінцевого контролю, проведення аналізу успішності студентів, оголошення оцінки діяльності кожного студента та відображення її в журналі обліку відвідувань та успішності студентів.

Староста групи одночасно вносить оцінки у відомість обліку успішності та відвідувань занять студентами, викладач завіряє їх своїм підписом.

Коротке інформування студентів про тему наступного заняття та методичні заходи щодо підготовки до нього.

Студенти мають можливість ознайомитися з переліком практичних навичок, якими вони повинні оволодіти на IV курсі. Практичні навички розміщені на навчально-методичних стендах та електронному сайті кафедри. На кафедрі опрацьована форма контролю засвоєння практичних навичок, яку отримує кожний студент на початку навчального семестру. Під час проведення практичних занять, а також в кінці семестру викладач робить відповідні позначення, підписи про засвоєння студентами переліку практичних навичок.

Самостійна робота студентів відображена в навчально-тематичних планах, а також в методичних розробках практичних занять для студентів. Студенти мають можливість ознайомитися з основною та додатковою літературою з дисципліни, підготуватися усно, а також написати реферати і ін.

Відробки практичних (семінарських) занять проводяться на чергуваннях викладачів, а також за індивідуальним графіком. Графіки відробок практичних занять розміщені на відповідних стендах та інформаційному сайті кафедри. Студенти, які пропустили більше двох практичних занять допускаються до навчання з дозволу деканату стоматологічного факультету, а також повинні відпрацювати пропущені заняття впродовж найближчих двох тижнів. Контроль за відробками практичних занять проводиться у відповідному прошитому журналі з наскрізною нумерацією і фіксацією дати проходження відробки, що відповідає графікові.

Пропуски лекцій фіксуються у відповідних журналах, контролюються на практичних заняттях в формі усного та письмового опитування, а також враховуються при виставленні заліків, екзаменаційної оцінки.

Усі заняття та лекції забезпечені відповідним методичним та ілюстрованим матеріалом. Заняття проводяться в традиційній методиці із використанням тестових завдань, контрольних задач, усних відповідей. Під час занять у широкому об'ємі використовуються наявні на кафедрі муляжі.

Викладачами кафедри проведена значна робота по створенню методичних матеріалів для забезпечення навчального процесу, матеріалів для підготовки до практичних занять і лекцій в електронному варіанті, який розміщено на сайті кафедри хірургічної стоматології та ЩЛХ, створено базу тестових завдань для поточного і підсумкового контролю знань. Також забезпечено візуалізацію алгоритмів виконання практичних навичок відеопрезентаціями з розділів: «Травматологія ЩЛД», «Хірургічна стоматологія екстремальних станів та військова щелепно-лицева хірургія», «Онкологія ЩЛД».

Інноваційні методи і технології, що використовуються в навчальному процесі

Дисципліна	Назви педагогічних технологій і інноваційних методів навчання
Хірургічна стоматологія	<ul style="list-style-type: none"> - залучення студентів до роботи з відомими електронними базами медичної інформації (ScienceDirect, PubMed, Пантелеймон тощо) через інтернет-мережу; - використання у педагогічному процесі міждисциплінарного підходу до вивчення хірургічної стоматології – постійне акцентування уваги студентів на звязку предмету з базовими дисциплінами та суміжними стоматологічними спеціальностями; - залучення студентів до асистувань при проведенні операційних втручань, онлайн-трансляція операцій в методичний кабінет завдяки наявному сучасному відео-обладнанню з синхронним обговоренням проведених маніпуляцій; - систематичні огляди зі студентами тематичних пацієнтів та обговорення клінічних випадків, мотивація студентів до складання алгоритмів діагностично-лікувальних заходів за умов тієї чи іншої стоматологічної хірургічної патології.

12. Методи контролю.

Контрольні заходи є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання. Вони визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти.

Методи контролю і система оцінювання здійснюються відповідно до вимог «Критерії, правила і процедури оцінювання результатів навчальної діяльності студентів у ЛНМУ імені Данила Галицького», схвалено Вченою радою ЛНМУ імені Данила Галицького від 21.02.2018, протокол №1.

Контрольні заходи включають поточний контроль, підсумковий контроль – екзамен.

Перед вивченням нового курсу з метою визначення рівня підготовки студентів з дисциплін, які забезпечують цей курс проводиться вхідний контроль. Вхідний контроль проводиться на першому занятті за завданнями, що відповідають програмі попередньої дисципліни. Результати контролю аналізуються на кафедральних (міжкафедральних) нарадах та засіданнях методичних комісій спільно з науково-педагогічними працівниками, які проводять заняття з дисципліни. За результатами вхідного контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги студентам, коригування навчального процесу.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям кожної теми. Поточний контроль здійснюється на основі комплексного оцінювання діяльності студента, що включає контроль вхідного рівня знань, якість виконання практичної роботи, рівень теоретичної підготовки, виконання самостійної роботи згідно тематичного плану та результати вихідного контролю рівня знань.

При оцінюванні навчальної діяльності студентів надається перевага стандартизованим методам контролю: тестові завдання, ситуаційні задачі, контрольні питання, усне опитування, структуровані письмові роботи, структурований згідно алгоритмів контроль практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

Підсумковий контроль – екзамен – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу. Він проводиться відповідно до навчального плану в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни.

Оцінка з дисципліни «Хірургічна стоматологія», представлена **трьома** змістовими модулями, є рейтинговою та визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності та складання іспиту (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння студентами навчального матеріалу, рівень теоретичної та практичної підготовки. Форми проведення поточного контролю -тестування, розв'язування ситуаційних задач, вирішення клінічної ситуаційної задачі, демонстрація практичної навички чи вміння, відповіді на стандартизовані теоретичні питання. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності є стандартизованим та відповідає еталонам відповідей.

Оцінювання поточної навчальної діяльності. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною шкалою (національною). При цьому враховуються усі види робіт, передбачені програмою дисципліни. Студент має отримати оцінку з кожної теми для подальшої конвертації оцінок у бали за 120-бальною шкалою.

Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті і заноситься в журнал обліку академічної успішності.

Знання студентів оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

- **«відмінно»** - студент бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

- **«добре»** - студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

- **«задовільно»** - студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної теми або дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

- **«незадовільно»** - студент не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Критерії оцінювання за видами контролю:

Критерії оцінювання тестового завдання

«відмінно» – студент вирішив 95-100 % із запропонованого набору тестових завдань;

«добре» – студент вирішив 80-94 % із запропонованого набору тестових завдань;

«задовільно» – студент вирішив 60,5-79 % із запропонованого набору тестових завдань; «незадовільно» – студент вирішив менше, чим 60,5 % із запропонованого набору тестових завдань.

Критерії оцінювання пакета відкритих питань

До складу завдання входить 5 відкритих питань за темою практичного заняття. Вартість кожного окремого питання 1 бал, або 20%. Результати відповідей сумуються та виставляється оцінка за п'ятибальною шкалою: 5 «відмінно» – 4,5-5 балів; 4 «добре» – 3,5-4 бали; 3 «задовільно» – 3 бали; 2 «незадовільно» – 2 і менше балів.

Кожне із питань оцінюється за наступними критеріями:

1 бал – студент бездоганно засвоїв теоретичний матеріал теми заняття; самостійно, грамотно і послідовно з висловлює повнотою відповів на запитання; демонструє глибокі і всебічні знання, логічно будує відповідь, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем; вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, логічно та обґрунтовано будувати висновки; безпомилково відповідає на питання, використовуючи матеріали, що виносяться на самостійну роботу.

0,75 бала – студент добре засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, аргументовано викладає його; розкриває основний зміст навчального матеріалу, дає неповні визначення понять, допускає незначні порушення в послідовності викладення матеріалу та неточності при використанні наукових термінів, нечітко формулює висновки, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних похибок у логіці викладу теоретичного змісту;

0,5 бала – студент в основному засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, фрагментарно розкриває зміст навчального матеріалу, показує початкову уяву про предмет вивчення, при відтворенні основного навчального матеріалу допускає суттєві помилки, наводить прості приклади, непереконливо відповідає, плутає поняття.

0 балів – студент не засвоїв навчальний матеріал теми, не знає основних визначень, понять; дає неправильну відповідь на запитання.

Критерії оцінювання ситуаційної задачі

«відмінно» – студент глибоко засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, вміє пов'язати теорію з практикою, що дозволяє йому розв'язувати ситуаційні задачі підвищеної складності.

«добре» – студент твердо засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, правильно застосовує теоретичні знання при розв'язуванні ситуаційних задач середньої важкості.

«задовільно» – студент засвоїв тільки основний матеріал без деталей, розв'язує лише найлегші задачі, припускається неточностей, обирає недостатньо чіткі формулювання, порушує послідовність у викладі відповіді.

«незадовільно» – студент не знає значної частини теоретичного матеріалу теми заняття, припускається істотних помилок, не вирішує ситуаційну задачу.

Критерії оцінювання практичних навичок

«відмінно» – студент повністю володіє практичною навичкою, вміє пов'язати теорію з практикою.

«добре» – студент частково володіє практичною навичкою, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних завдань.

«задовільно» – студент володіє тільки обов'язковим мінімумом виконання практичного завдання, ознайомлений із технікою виконання.

«незадовільно» – студент не володіє практичною навичкою.

При використанні різних методів верифікації результатів навчання, їх бали сумуються в середнє арифметичне.

13. Форма підсумкового контролю успішності навчання - екзамен.

До екзамену допускаються студенти, які відвідали усі, передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття та набрали за поточну успішність кількість балів, не меншу за мінімальну – 72 бали.

Екзаменаторами призначаються викладачі кафедри - доцентсько-професорський склад згідно наказу та затвердженого графіку екзаменаційної сесії.

Дати, час проведення іспиту з хірургічної стоматології та кількість груп, що складають іспит в один день, визначається розкладом іспитів, складеним навчальним відділом університету.

Перед кожним екзаменом на кафедрі проводиться консультація за окремим графіком консультацій.

Екзамен з хірургічної стоматології складається з наступних етапів:

I етап – перевірка присутності студентів допущених до складання семестрового екзамену згідно заліково-екзаменаційних відомостей; ознайомлення студентів з членами екзаменаційної комісії та допоміжним персоналом під час проведення екзамену (асистент, старший лаборант), тривалістю написання екзаменаційної роботи, правилами заповнення екзаменаційного бланку відповідей, термінами оголошення результатів іспиту.

II етап – письмова відповідь на тестові завдання формату А. Студент отримує екзаменаційний білет, який містить пакет тестів (80 тестів формату А з наступних розділів хірургічної стоматології: «Пропедевтика», «Запальні захворювання ЩЛД», «Травматологія ЩЛД», «Хірургічна стоматологія екстремальних станів та військова щелепно-лицева хірургія» «Онкологія ЩЛД»).

У кожному варіанті всі тестові завдання ідентичні, розташовані у різній послідовності з варіабельним розташуванням правильної відповіді. 40 тестових завдань мають тільки одну правильну відповідь; 40 тестів - 50%

правильних відповідей від загальної кількості дистракторів. У кожному завданні використано відомі студентам терміни, назви, позначення.

У тестових завданнях із однією відповіддю, якщо студент обрав правильну відповідь із запропонованих, то за тест зараховується 1 бал. Якщо студент обрав неправильну відповідь, за тест зараховується нуль балів. Вибір кількох відповідей у питаннях із вказаної групи вважається порушенням і зараховується як нуль балів.

У завданнях розширеного вибору - сума балів за всі правильні відповіді становить 1 бал, кратно розподілена між усіма вірними дистракторами.

Сума балів за екзамен складається із суми балів нарахованих за кожне окреме тестове завдання як із однією відповіддю, так і з множинним вибором.

Тривалість письмової роботи студента складає 90 хвилин.

Виконання студентами екзаменаційного завдання повинно бути винятково самостійним. За використання заборонених додаткових джерел і засобів зв'язку чи підказок студент не допускається до подальшого складання екзамену та отримує оцінку «0» балів.

Після заповнення студентом бланку відповіді, екзаменатор приймає письмові відповіді разом з екзаменаційними білетами та заліковими книжками від кожного студента.

III етап – перевірка робіт екзаменатором.

IV етап – оформлення документації та оголошення результатів (здійснюється екзаменатором не пізніше, ніж через два дні після проведення екзамену за розкладом з вказанням балів та оцінки за національною шкалою).

Повторне складання екзамену дозволяється не більше двох разів – перший раз екзаменатору, призначеному завідувачем кафедри, другий – комісії, яка створюється деканом факультету.

Студенти, які не з'явилися на екзамен без поважних причин вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

Відмова студента виконувати екзаменаційне завдання атестується як незадовільна відповідь.

У разі незгоди з оцінкою студент має право подати в день оголошення оцінки завідувачу кафедри письмову апеляцію, вказавши конкретні причини незгоди з оцінкою.

Завідувач кафедри разом з екзаменатором, залучаючи, за необхідності, інших фахівців, протягом трьох днів розглядає апеляцію і в усній формі повідомляє студента про результати розгляду

Результати оцінювання роботи студента мають бути задокументовані (занесені до заліково-екзаменаційної відомості, залікової книжки студента).

Перевірені екзаменаційні роботи зберігаються три місяці, після цього утилізуються.

14.Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти:

В освітньому процесі Університету застосовуються такі шкали оцінювання: багатобальна (200-бальна) шкала, традиційна 4-бальна шкала та рейтингова шкала ECTS. Результати конвертуються із однієї шкали в іншу згідно із нижченаведеними правилами.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до екзамену (диференційованого заліку) становить 120 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до екзамену (диференційованого заліку) становить 72 бали.

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за 4-ри бальною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{CA \times 120}{5}$$

Для зручності наведено таблицю перерахунку за 120-бальною шкалою:

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються екзаменом

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	120	4.45	107	3.91	94	3.37	81
4.95	119	4.41	106	3.87	93	3.33	80
4.91	118	4.37	105	3.83	92	3.29	79
4.87	117	4.33	104	3.79	91	3.25	78

4.83	116	4.29	103	3.74	90	3.2	77
4.79	115	4.25	102	3.7	89	3.16	76
4.75	114	4.2	101	3.66	88	3.12	75
4.7	113	4.16	100	3.62	87	3.08	74
4.66	112	4.12	99	3.58	86	3.04	73
4.62	111	4.08	98	3.54	85	3	72
4.58	110	4.04	97	3.49	84	Менше 3	Недос- татньо
4.54	109	3.99	96	3.45	83		
4.5	108	3.95	95	3.41	82		

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при складанні екзамену становить 80.

Мінімальна кількість балів при складанні екзамену - не менше 50.

Оцінка з дисципліни, яка завершується екзаменом визначається, як сума балів за поточну навчальну діяльність (не менше 72) та балів за екзамен (не менше 50).

Самостійна робота студентів оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу контролюється при підсумковому контролі.

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS, так і в 4-бальну (національну) шкалу. Бали шкали ECTS у 4-бальну шкалу не конвертуються і навпаки.

Оцінка ECTS у традиційну шкалу не конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала незалежні.

Бали студентів, які навчаються за однією спеціальністю, з урахуванням кількості балів, набраних з дисципліни ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок „А”, „В”, „С”, „D”, „Е” проводиться для студентів даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю і успішно завершили вивчення дисципліни. Студенти, які одержали оцінки FX, F («2») не вносяться до списку студентів, що ранжуються. Студенти з оцінкою FX після перескладання автоматично отримують бал „Е”.

Об’єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою).

Оцінка FX (незадовільно з можливістю повторного складання) виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність і допущені до складання екзамену, але не склали його. Ця категорія студентів має право на перескладання екзамену у додатковий термін для ліквідації академічної заборгованості, визначений графіком освітнього процесу.

Оцінка F (незадовільно з обов’язковим повторним курсом) виставляється студентам, які відвідали усі аудиторні заняття з дисципліни, але не набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність і не допущені до складання екзамену. У разі отримання оцінки F студент зобов’язаний повторно вивчити дисципліну.

Повторне складання екзамену дозволяється не більше двох разів – перший раз екзаменатору, призначеному завідувачем кафедри, другий – комісії, яка створюється деканом факультету.

15. Методичне забезпечення:

- конспекти, тематичні плани практичних занять, самостійної роботи, переліки питань, задач та кейсів для поточного, підсумкового та самоконтролю знань і вмінь студентів, переліки та алгоритми виконання практичних навичок;
- методичні рекомендації для студентів IV курсу стоматологічного факультету для підготовки до практичних занять з хірургічної стоматології;
- методичні рекомендації для викладачів для підготовки до практичних занять з хірургічної стоматології у студентів IV курсу стоматологічного факультету і;
- методичні рекомендації для студентів IV курсу стоматологічного факультету для підготовки до самостійної роботи з хірургічної стоматології;
- відеопрезентації;

З метою запровадження нових навчальних технологій, реалізації концепції візуалізації навчального процесу та оволодіння студентами мануальними навичками проведення основних стоматологічних хірургічних маніпуляцій колективом кафедри впродовж 2013-2023 років проведено наступні організаційно-методичні заходи.

За рахунок спонсорської допомоги створено та налагоджено використання локальної комп'ютерної мережі та сучасного відеообладнання, яке забезпечує онлайн-трансляцію операційних втручань у навчальні кімнати, що дозволяє студентам «віртуально» знаходитись в операційній, обговорювати з викладачами та оперуючими хірургами хід операції, особливості проведення тих чи інших хірургічних маніпуляцій тощо. На основі відзнятого відеоматеріалу операційних втручань створено відеотеку для демонстрації під час проведення відповідних тематичних занять. Відеотека кафедри містить також рекламні фільми з продукцією компаній «Septodont» (Франція), «Geistlich» (Швейцарія), «Synthes» (Швейцарія), «Ihde Dental» (Швейцарія), «BTI» (Іспанія) тощо, демонстрація яких розширює уяву студентів про сучасні технології в хірургічній стоматологічній практиці. Завдяки співпраці з Центром медичної 3D діагностики (м. Львів) у навчальний процес запроваджено використання програми розшифрування рентгенограм та комп'ютерних томограм «Point Nix» (Корея), що дозволить студентам краще орієнтуватись у питаннях променевої діагностики різних хірургічних стоматологічних патологій. Працівниками кафедри створено та впроваджено у навчальний процес авторські комп'ютерні програми діагностики та планування операцій кісткотомиї та атипичного видалення нижніх третіх молярів «RTG ruler» та «Xray analyzer» на які отримано патенти України на винахід та акти впровадження в практичну медицину.

Створено фантомний клас кафедри хірургічної стоматології та ЩЛХ, який забезпечений сучасним комп'ютерним та відеообладнанням для демонстрації операцій та тематичних фільмів. Для демонстрації та практичного оволодіння студентами навичками проведення місцевих анестезій у щелепно-лицевій ділянці та операції видалення зуба фантомний клас забезпечено фантомами голови зі змінними модулями щелеп (4 шт.), розбірними моделями черепа та щелеп (6 шт.), комплектами інструментарію для видалення зубів, проведення хірургічних втручань в щелепно-лицевій ділянці.

Для демонстрації та відпрацювання практичних навичок надання допомоги при травматичних пошкодженнях ЩЛД, фантомний клас забезпечено обладнанням та моделями для відпрацювання методики проведення моно- та міжщелепного шинування, операції остеосинтезу кісток лицевого скелета (3 моделі черепа з імітацією переломів верхньої щелепи та вилично-орбітального комплексу, 55 моделей з імітацією переломів кута нижньої щелепи, 45 моделей з імітацією переломів нижньощелепного симфізу, 40 моделей з імітацією дрібноуламкових переломів нижньої щелепи, 3 тримачі для фіксації моделей до робочої поверхні, «Synbone», Швейцарія).

У 2018 році на кафедру отримано реанімаційний тренажер повнотілий з контрольним пристроєм (ОНІКО) для візуалізації та відпрацювання навичок надання невідкладної допомоги.

Практичні заняття з «Хірургічної стоматології» відповідно забезпечені методичним та ілюстративним матеріалом. Забезпечено візуалізацію алгоритмів виконання практичних навичок відеопрезентаціями.

Перелік практичних навичок до змістового модуля №1 «Травматологія ЩЛД»:

1. Скласти план обстеження пацієнта із пошкодженням ЩЛД.
2. Відпрацювати на фантомі техніку ПХО.
3. Відпрацювати методику тимчасової зупинки кровотечі.
4. Оволодіти методикою обстеження хворого із переломом нижньої щелепи.
5. Навчитись методиці пальпації нижньої щелепи у хворого з підозрою на травматичний перелом нижньої щелепи.
6. Навчитись трактувати рентгенограми.
7. Навчитись складати план медикаментозного лікування.
8. Оволодіти методикою проведення клінічного обстеження пацієнта із переломами верхньої щелепи.
9. Навчитись виявляти характерні клінічні симптоми у пацієнтів із переломами верхньої щелепи.
10. Призначити додаткові методи дослідження.
11. Правильно інтерпретувати результати інструментальних методів досліджень.
12. Навчитись складати план комплексного лікування залежно від складності випадку.
13. Оволодіти основним методами обстеження хворого з переломом виличної кістки, дуги та кісток носа в мирний час.
14. Провести або призначити додаткові методи обстеження хворого з переломом виличної кістки, дуги та кісток носа в мирний час.

15. Скласти план лікування хворого з переломом виличної кістки, дуги та кісток носа в мирний час.
16. Оволодіти навичками виготовлення та накладання тимчасових транспортних пов'язок.
17. Оволодіти навичками лігатурного зв'язування зубів.
18. Оволодіти навичками накладання стандартних та індивідуальних шин.
19. Оволодіти методикою кісткового шва.
20. Оволодіти методикою накладання мініпластин на кісткові фрагменти.
21. Описати контрольну рентгенограму щодо правильності репозиції та фіксації відламків.
22. Навчитись виявляти характерні клінічні симптоми, що свідчать про порушення регенерації.
23. Навчитись розпізнавати на рентгенограмах ознаки порушення репаративної регенерації.
24. Призначити комплексне медикаментозне лікування скероване на покращення репаративного остеогенезу.
25. Оволодіти методикою обстеження хворого із вогнепальною травмою кісток обличчя.
26. Скласти план обстеження хворого з травматичною хворобою.
27. Скласти план медикаментозного лікування травматичного шоку.
28. Обстежити пацієнта з ускладненнями травматичних пошкоджень щелепно-лицевої ділянки.
29. Провести зупинку кровотечі, шляхом прошивання судини.
30. Написати схему лікування пацієнта із сповільненою консолидацією відламків.
31. Обстежити пацієнта з опіками щелепно-лицевої ділянки.
32. Вирахувати площу ураження тканин.
33. Скласти схему лікування пацієнта опіками щелепно-лицевої ділянки.
34. Скласти план обстеження хворого з комбінованим ураженням.
35. Скласти схему першочерговості надання медичної допомоги хворим з комбінованими ураженнями.
36. Намалювати схеми введення харчових зондів.
37. Скласти план заходів по догляду за важкопораненими лежачими хворими.

Перелік практичних навичок до змістового модуля №2 та №3 «Хірургічна стоматологія екстремальних станів та військова щелепно-лицева хірургія» «Онкологія ЩЛД»:

1. Скласти план-схему організації надання медичної допомоги щелепно-лицевим пораненим на етапах медичної евакуації.
2. Скласти план комплексного лікування хворих з вогнепальними пошкодженнями.
3. Вміти зібрати анамнез та провести огляд хворих із доброякісними та злоякісними пухлинами щелепно-лицевої ділянки, пухлиноподібними утворами.
4. Вміти скласти план обстеження пацієнтів із доброякісними та злоякісними пухлинами щелепно-лицевої ділянки, пухлиноподібними утворами.
5. Вміти скласти план діагностики та проводити інтерпретацію додаткових методів обстеження у пацієнтів із пухлиноподібними новоутворами м'яких тканин ЩЛД.
6. Вміти проводити діагностичну пункцію.
7. Вміти виконувати інцизійну біопсію.
8. Вміти виконувати ексцизійну біопсію.
9. Вміти визначити покази та протипокази до хірургічного лікування доброякісних та злоякісних пухлин, пухлиноподібних та передракових захворювань ЩЛД.
10. Вміти скласти план та об'єм медикаментозної терапії пацієнтів із доброякісними та злоякісними пухлинами щелепно-лицевої ділянки, пухлиноподібними утворами.
11. Вміти скласти план та об'єм післяопераційної медикаментозної терапії.
12. Вміти проводити діатермокоагуляцію та кріодеструкцію.
13. Вміти діагностувати ускладнення, що можуть виникнути після проведення хірургічного лікування доброякісних та злоякісних пухлин, пухлиноподібних утворів ЩЛД.
14. Вміти скласти план комплексного лікування хворих із злоякісними захворюваннями ЩЛД.

Перелік питань для самоконтролю до змістового модуля №1 «Травматологія ЩЛД»:

1. Основні положення військово-медичної доктрини.
2. Перша медична допомога пораненим у щелепно-лицеву ділянку.
3. Долікарська медична допомога.
4. Перша лікарська допомога.
5. Кваліфікована медична допомога.
6. Спеціалізована медична допомога.
7. Класифікація ушкоджень м'яких тканин обличчя мирного та військового часу.
8. Забій м'яких тканин обличчя – клініка, діагностика, перша допомога.
9. Садно та рани м'яких тканин обличчя (забійна, рвана, різана, колота, рублена, кусана, роздавлена, скальпована) – клініка, діагностика, перша допомога.
10. Особливості клінічної картини ран м'яких тканин в залежності від їх локалізації.
11. Основні принципи проведення ПХО ран на обличчі.
12. Характерні особливості м'яких тканин ЩЛД, що впливають на процеси загоєння ран.
13. Медикаментозні методи лікування ран в післяопераційному періоді.
14. Фізіотерапевтичні методи лікування ран.
15. Види швів і шовного матеріалу. Пластиночні шви: призначення та модифікації.
16. Пластична хірургія у лікуванні ран обличчя.

17. Методи іммобілізації відламків кісток лицевого черепа.
18. Методи проведення тимчасової іммобілізації.
19. Вибір методів фіксації відламків.
20. Покази та протипокази до лігатурного зв'язування зубів та щелеп.
21. Техніка виконання лігатурного зв'язування зубів та щелеп (за Айві, Лімбергом, Гоцком та ін.).
22. Види постійної іммобілізації при зламах кісток лицевого черепа.
23. Види шин, що використовуються для постійної іммобілізації при зламах щелеп (назубні, зубоясенні, наясенні).
24. Види та методи проведення остеосинтезу кісток лицевого черепа.
25. Показання до проведення остеосинтезу кісток лицевого черепа.
26. Підготовка хворого до операції остеосинтезу.
27. Апаратні оперативні методи остеосинтезу.
28. Класифікація зламів нижньої щелепи.
29. Клінічна картина при зламах нижньої щелепи.
30. Методи діагностики зламів нижньої щелепи.
31. Тимчасова іммобілізація при зламах нижньої щелепи.
32. Консервативні (ортопедичні) методи постійної іммобілізації при лікуванні невогнепальних переломів нижньої щелепи.
33. Хірургічно-ортопедичні методи постійної іммобілізації при лікуванні невогнепальних переломів нижньої щелепи.
34. Хірургічні способи лікування пошкоджень верхньої щелепи.
35. Класифікація переломів верхньої щелепи.
36. Клініка невогнепальних переломів верхньої щелепи.
37. Діагностика невогнепальних переломів верхньої щелепи.
38. Методи тимчасової іммобілізації при лікуванні невогнепальних переломів верхньої щелепи.
39. Консервативні (ортопедичні) методи постійної іммобілізації при лікуванні невогнепальних переломів верхньої щелепи.
40. Хірургічно-ортопедичні методи постійної іммобілізації при лікуванні невогнепальних переломів верхньої щелепи.
41. Хірургічні способи лікування пошкоджень верхньої щелепи.
42. Топографо-анатомічні особливості серединної зони обличчя.
43. Статистика та класифікація переломів кісток носа, виличної кістки та дуги.
44. Переломи кісток носа, клініка, діагностика, лікування.
45. Переломи виличної дуги, клініка, діагностика, лікування. Консервативні та хірургічні методи лікування.
46. Особливості післяопераційного періоду у травматичних хворих. Можливі ускладнення.
47. Мезенхімальний остеогенез.
48. Хрящовий остеогенез.
49. Фактори, які впливають на остеогенез і регенерацію.
50. Види регенерації кісткової тканини.
51. Стадії репаративної регенерації.
52. Причини порушення репаративної регенерації.
53. Методи оптимізації репаративної регенерації.
54. Методи відновлення цілісності кісток лицевого скелету та посттравматичних дефектів. Остеопластична хірургія.
55. Особливості реабілітації хворих з пораненнями щелепно-лицевої ділянки. Лікарська етика та деонтологія.
56. Комплексний вплив травми на організм.
57. Травматична хвороба, класифікація її періоди, діагностика.
58. Клінічні прояви травматичної хвороби, особливості при пошкодженнях ЩЛД.
59. Комплексна терапія травматичної хвороби, профілактика ускладнень.
60. Травматичний шок, його стадії, клініка, діагностика.
61. Алгоритм надання невідкладної медичної допомоги при травматичному шоку, лікування на етапах медичної евакуації.
62. Догоспітальна та госпітальна допомога хворим з травматичним шоком.
63. Профілактика травматичного шоку.
64. „Синдром взаємного обтяження”.
65. Травматичний токсикоз (краш-синдром), "Синдром позиційного стискання", клінічні ознаки, періоди перебігу захворювання, місцеві зміни ділянки травмованих тканин, перша допомога та принципи лікування.
66. Класифікація ускладнень при пораненнях ЩЛД.
67. Асфіксія: види, заходи попередження.
68. Травматичний шок: заходи лікування та профілактики.
69. Види кровотеч, способи їх зупинки.
70. Класифікація термічних ушкоджень.
71. Особливості термічних ушкоджень в ЩЛД.
72. Клінічна картина опіків, методи визначення площі ушкоджених тканин.
73. Лікування термічних ушкоджень в ЩЛД, профілактика виникнення ускладнень.
74. Загальні принципи та види відновних оперативних втручань в ЩЛД.

75. Опікова хвороба, клініка, діагностика, принципи надання допомоги.
76. Визначення, що таке комбіновані пошкодження.
77. Визначення, що таке бойові отруйні речовини.
78. Визначення, що таке радіоактивні речовини.
79. Класифікація комбінованих пошкоджень.
80. Патогенез комбінованих пошкоджень.
81. Варіанти клінічного перебігу комбінованих пошкоджень ЩЛД.
82. Профілактика ускладнень у хворих з комбінованими пошкодженнями ЩЛД.
83. Поняття про променеву хворобу.
84. Особливості клінічного перебігу променевої хвороби в залежності від ступеня важкості. Особливості лікування в залежності від ступеня важкості.
85. Організація харчування поранених у щелепно-лицеву ділянку.
86. Організація догляду за пораненими в щелепно-лицеву ділянку.
87. Показання та протипоказання до застосування ЛФК та фізіотерапії пораненим у щелепно-лицеву ділянку.

Перелік питань для самоконтролю до змістового модуля №2 та №3 «Хірургічна стоматологія екстремальних станів та військова щелепно-лицева хірургія» «Онкологія ЩЛД»:

1. Предмет та завдання хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії екстремальних ситуацій.
2. Організація хірургічної стоматологічної допомоги в системі цивільної допомоги.
3. Організація хірургічної стоматологічної допомоги в Збройних силах України у мирний час.
4. Принципи організації етапно-евакуаційної системи лікування поранених під час військових дій.
5. Принципи медичного сортування поранених з вогнепальною травмою м'яких тканин обличчя.
6. Медична допомога пораненим на місці травми та на етапах медичної евакуації.
7. Вплив порушень естетики обличчя на психіку поранених.
8. Класифікація вогнепальних поранень обличчя.
9. Характеристика вогнепальних поранень обличчя в залежності від виду зброї.
10. Особливості перебігу вогнепальних травм в залежності від анатомо-фізіологічних особливостей щелепно-лицевої ділянки.
11. Діагностика вогнепальних поранень обличчя та визначення ступеню важкості травми.
12. Об'єм надання першої медичної допомоги потерпілим з вогнепальними травмами обличчя.
13. Послідовність лікувально-евакуаційних заходів при масовому поступленні хворих з вогнепальними пораненнями обличчя.
14. Принципи медичного сортування хворих з вогнепальними ураженнями.
15. Консервативні та хірургічні методи лікування вогнепальних поранень щелепно-лицевої ділянки.
16. Етіологічні чинники, що зумовлюють виникнення пухлин щелепно-лицевої ділянки. Різновиди канцерогенів.
17. Теорії виникнення пухлин. Фази канцерогенезу.
18. Класифікації пухлин щелепно-лицевої ділянки.
19. Класифікація і особливості доброякісних пухлин щелепно-лицевої ділянки.
20. Порівняльна характеристика доброякісних і злоякісних пухлин.
21. Основні методи діагностики пухлин щелепно-лицевої ділянки.
22. Визначення поняття "кіста".
23. Класифікація кіст одонтогенного та неодонтогенного походження.
24. Етіологія, патогенез, клінічні прояви та лікування радикулярних кіст.
25. Етіологія, патогенез, клінічні прояви та лікування фолікулярних кіст.
26. Етіологія, патогенез, клінічні прояви та лікування вроджених кіст щелеп.
27. Види одонтогенних пухлин ЩЛД.
28. Етіопатогенез одонтогенних новоутворів щелеп.
29. Патанатомія різних видів одонтогенних пухлин.
30. Клінічні прояви амелобластоми, діагностика, дифдіагностика, лікування.
31. Особливості клінічних проявів, діагностика, дифдіагностика та лікування одонтом.
32. Клініка, діагностика, дифдіагностика та лікування цементом.
33. Епулід. Клініка, діагностика, дифдіагностика, лікування.
34. Класифікація доброякісних пухлин щелепних кісток.
35. Етіопатогенез доброякісних пухлин щелеп.
36. Особливості клінічного перебігу доброякісних пухлин щелеп.
37. Методи діагностики доброякісних пухлин щелеп.
38. Способи лікування та реабілітації пацієнтів із доброякісними пухлинами щелеп.
39. Принципи профілактики розвитку ускладнень у хворих із вказаною патологією.
40. Етіологія та патогенез остеогенних пухлиноподібних новоутворів щелеп.
41. Основні методи діагностики, диференційна діагностика.
42. Клінічні прояви при всіх стадіях клінічного перебігу остеогенних пухлиноподібних новоутворів щелеп.
43. Методи хірургічного лікування остеогенних пухлиноподібних новоутворів щелеп.
44. Ускладнення, причини їх виникнення. Профілактичні заходи для запобігання виникнення даної патології.
45. Етіопатогенез доброякісних пухлин м'яких тканин ЩЛД.
46. Класифікація новоутворів м'яких тканин ЩЛД.
47. Клінічні прояви, діагностика, лікування доброякісних пухлин із сполучної тканини.

48. Клінічні прояви, діагностика, лікування доброякісних пухлин із жирової тканини.
49. Клінічні прояви, діагностика, лікування доброякісних нейрогенних пухлин та пухлиноподібних утворів.
50. Принципи профілактики розвитку ускладнень у хворих на доброякісні пухлини м'яких тканин ЩЛД.
51. Класифікація доброякісних судинних пухлин м'яких тканин ЩЛД.
52. Етіопатогенез доброякісних судинних пухлин м'яких тканин ЩЛД: гемангіом та лімфангіом.
53. Клінічні прояви, діагностика, лікування гемангіом.
54. Клінічні прояви, діагностика, лікування лімфангіом.
55. Принципи профілактики розвитку ускладнень у хворих із судинними пухлинами м'яких тканин ЩЛД.
56. Патоморфологія вроджених пухлиноподібних новоутворів.
57. Клінічні прояви, діагностика, лікування дермоїдних та епідермоїдних кіст.
58. Клінічні прояви, діагностика, лікування серединних кіст та нориць шиї.
59. Клінічні прояви, діагностика, лікування бокових кіст та нориць шиї.
60. Диференційна діагностика вроджених пухлиноподібних утворів.
61. Принципи лікування вроджених пухлиноподібних утворів.
62. Профілактика розвитку ускладнень.
63. Ретенційні кісти малих слинних залоз.
64. Ретенційні кісти підязикових слинних залоз (ранули).
65. Кісти підщелепової слинної залози.
66. Кісти привушної слинної залози.
67. Онкоцитоз.
68. Синдром Кюттнера.
69. Клініка, діагностика та лікування плеоморфної аденоми (поліморфної аденоми, змішаної пухлини).
70. Клініка, діагностика та лікування аденолімфоми (пухлини Уортина)
71. Клініка, діагностика та лікування оксифільної аденоми (онкоцитома).
72. Клініка, діагностика та лікування неепітеліальних пухлин слинних залоз.
73. Хірургічне лікування доброякісних пухлин слинних залоз.
74. Етіологія, патогенез передракових станів.
75. Класифікації передракових станів.
76. Морфологічна і клінічна діагностика передракових станів.
77. Методи обстеження хворих з передраковими станами.
78. Клініка, діагностика, лікування передракових захворювань шкіри обличчя, слизової оболонки порожнини рота та язика.
79. Диференційна діагностика облігатних та факультативних форм передракових захворювань.
80. Особливості гістологічної будови передракових захворювань шкіри обличчя, слизової оболонки порожнини рота та язика.
81. Профілактика передракових станів.
82. Диспансерне спостереження хворих з передраковими станами.
83. Механізм пухлинного переродження клітин й подальшого розвитку пухлини.
84. Біологічні канцерогени.
85. Стадії (фази) канцерогенезу.
86. Механізм протипухлинної резистентності організму.
87. Роль імунної системи у розвитку пухлин.
88. Цитогенетика злоякісного росту.
89. Біологічні характеристики пухлинної тканини.
90. Дія на злоякісну пухлинну клітину іонізуючого опромінення.
91. Дія на злоякісну пухлинну клітину кріотерапії.
92. Дія на злоякісну пухлинну клітину гіпертермії.
93. Дія на злоякісну пухлинну клітину хіміопрепаратів.
94. Дія на злоякісну пухлинну клітину оксигенеції.
95. Дія на злоякісну пухлинну клітину ультразвуку.
96. Дія на злоякісну пухлинну клітину гіпоксії.
97. Імунотерапія хворих на злоякісні пухлини.
98. Комплексне лікування хворих на злоякісні пухлини.
99. Епідеміологія, етіопатогенез злоякісних новоутворів шкіри лица, слизової оболонки і органів порожнини рота.
100. Принципи діагностики злоякісних пухлин ЩЛД та шиї.
101. Клініка, діагностика та лікування меланоми.
102. Клініка, діагностика та лікування базаліоми.
103. Класифікація злоякісних новоутворів порожнини рота.
104. Клінічна картина злоякісних новоутворів порожнини рота.
105. Принципи лікування злоякісних новоутворів порожнини рота.
106. Клініко-морфологічна класифікація пухлин слинних залоз.
107. Мукоепідермоїдний рак слинних залоз, клінічні прояви, діагностика, лікування.
108. Аденокарцинома та циліндрома, клінічні прояви, діагностика, лікування.
109. Клініка, діагностика, лікування сарком слинних залоз.
110. Передракові стани.

111. Епідеміологія, етіопатогенез злоякісних новоутворів щелеп.
112. Патанатомія раку та саркоми щелеп.
113. Клінічні прояви раку (карциноми) верхньої щелепи, діагностика, лікування.
114. Клінічні прояви раку нижньої щелепи, діагностика, лікування.
115. Клініка, діагностика, лікування саркоми верхньої щелепи.
116. Клініка, діагностика, лікування саркоми нижньої щелепи.
117. Хірургічне лікування злоякісних пухлин щелеп.

Перелік знань та практичних навичок до складання семестрового екзамену

1. Вміти зібрати анамнез та провести клінічне обстеження хворого, правильно оформити історію хвороби, встановити діагноз і призначити лікування.
2. Вміти виконати будь-який вид місцевого знечудлення в щелепно-лицевій ділянці.
3. Провести типову операцію видалення зуба.
4. Провести нетипову операцію видалення зуба.
5. Самостійно провести розтин при періоститі та пародонтальному абсцесі.
6. Вміти зупинити кровотечу після видалення зуба.
7. Встановити діагноз та надати допомогу хворому з альвеолітом та альвеолоневритом.
8. Вміти оперувати з приводу гострого краю ямки.
9. Обстежити хворого з гематомою, контрактурою та призначити лікування.
10. Обстежити хворого з перикоронітом, встановити діагноз та надати допомогу (розтин слизової оболонки, видалення її або зуба мудрості).
11. Обстежити хворого з гайморитом, встановити діагноз і призначити лікування.
12. Встановити діагноз та надати допомогу при перфорації верхньощелепного синусу.
13. Вміти провести обстеження, сформулювати діагноз при захворюванні слинних залоз.
14. Вміти провести бужування протоків слинних залоз.
15. Вміти обстежити хворого на флегмону, встановити діагноз та призначити лікування.
16. Обстежити хворого з пухлиною, встановити діагноз та призначити лікування.
17. Вміти провести пункцію або взяти матеріал для цитологічного чи гістологічного дослідження.
18. Обстежити хворого з травмою щелепно-лицевої ділянки, встановити діагноз і призначити лікування.
19. Вміти провести первинну хірургічну обробку рани.
20. Провести тимчасову іммобілізацію уламків нижньої та верхньої щелеп.
21. Вміти провести корекцію назубних шин, обробку порожнини рота.
22. Вміти провести двощелепне шинування як один з методів постійної іммобілізації.
23. Обстежити хворого з вивихом нижньої щелепи і вміти вправити його.
24. Надати допомогу хворому при зомлінні, колапсі, шоці.
25. Надати допомогу хворому при набряку Квінке, анафілактичному шоці.
26. Вміти провести штучне дихання та непрямий масаж серця.

Перелік контрольних питань до складання семестрового екзамену

1. Організація хірургічної стоматологічної допомоги населенню України в амбулаторних та стаціонарних умовах.
2. Етапи розвитку хірургічної стоматології в Україні. Внесок вітчизняних вчених.
3. Асептика та антисептика під час операцій на щелепно-лицевій ділянці в умовах поліклініки та стаціонару.
4. Асептичні та антисептичні аспекти профілактики СНІДу і вірусного гепатиту в поліклінічній та стаціонарній практиці хірурга-стоматолога.
5. Способи підготовки рук хірурга-стоматолога до операції в амбулаторних умовах та стаціонарі.
6. Імунобіологічні особливості тканин щелепно-лицевої ділянки. Роль місцевого імунітету в перебізі одонтогенної інфекції.
7. Обстеження хворого в хірургічному відділенні стоматологічної поліклініки та стаціонарі. Медична документація.
8. Біль, його компоненти, провідні шляхи. Роль для організму. Реакція організму на біль, операційну травму.
9. Лікарські речовини для місцевого знеболання, їх хімічний склад, механізм дії. Прописи.
10. Способи виготовлення, зберігання та оцінка якості розчинів для місцевого знеболання. Алергопроби.
11. Пролонгування дії місцевих анестетиків. Судиннозвужуючі засоби. Дозування. Прописи. Інтوکсикація адреналіном.
12. Види місцевого знеболання в щелепно-лицевій ділянці. Способи проведення.
13. Потенційоване місцеве знеболання: принципи премедикації, основні інгредієнти лікарських речовин, які входять до складу схем премедикації, недоліки та переваги.
14. Медикаментозна підготовка (премедикація) хворого до операції в щелепно-лицевій ділянці в умовах поліклініки та стаціонару. Можливі ускладнення потенційованого знеболання.
15. Загальні ускладнення при місцевій анестезії. Анафілактичний шок. Реанімаційні заходи.
16. Місцеві ускладнення при місцевому знеболанні в щелепно-лицевій ділянці. Профілактика, діагностика, лікування.
17. Види та особливості проведення загального знеболання під час операцій на щелепно-лицевій ділянці в поліклініці та стаціонарі. Показання та протипоказання.

18. Фармакологічні препарати для наркозу, механізм їх дії. Нейролептаналгезія. Показання та протипоказання в хірургічній стоматології.
19. Загальні та місцеві ускладнення при проведенні наркозу. Профілактика. Реанімаційні заходи.
20. Показання та протипоказання до застосування різних видів місцевого та загального знеболення при операціях на щелепно-лицевій ділянці в умовах поліклініки та стаціонару.
21. Центральна анестезія при виключенні II гілки трійчастого нерва. Зони іннервації, показання, техніка виконання. Профілактика ускладнень.
22. Центральна анестезія при виключенні III гілки трійчастого нерва. Зони іннервації показання, техніка виконання. Профілактика ускладнень.
23. Анестезія за Берше-Дубовим-Уваровим. Показання і методика проведення.
24. Анестезія за Вишневським в підскроневій ямці. Тригерно-симпатична блокада. Показання. Методика проведення.
25. Торусальна анестезія за Вейсбремом. Зони дії. Показання. Методика виконання. Профілактика ускладнень.
26. Екстраоральний метод мандибулярної анестезії. Зони дії. Показання. Методика виконання. Профілактика ускладнень.
27. Аподактильний спосіб інтраоральної мандибулярної анестезії. Зони дії. Показання. Методика виконання. Профілактика ускладнень.
28. Пальцевий метод інтраоральної мандибулярної анестезії. Зони дії. Показання. Методика виконання. Профілактика ускладнень.
29. Знеболення щічного нерва. Види. Зони дії. Методика виконання. Показання.
30. Ментальна анестезія. Зони дії, показання, методики.
31. Інфраорбітальна анестезія. Зони дії. Показання. Методики виконання. Можливі ускладнення, їх профілактика і лікування.
32. Туберальна анестезія. Зони дії. Показання. Методика виконання. Можливі ускладнення, їх профілактика і лікування.
33. Анестезія навколо різцевого отвору. Зони дії. Показання. Методика виконання. Можливі ускладнення, профілактика і лікування.
34. Плексуальна анестезія. Зони дії. Показання. Методика виконання. Профілактика ускладнень.
35. Методики знеболення при видаленні нижніх молярів.
36. Знеболення при проведенні секвестркомії в ментальному відділі нижньої щелепи.
37. Знеболення при видаленні верхніх різців. Виписати рецепт місцевого анестетика.
38. Знеболення при видаленні верхніх премолярів.
39. Знеболення при розтині поверхневої флегмони ЩЛД.
40. Знеболення при розтині глибокої флегмони ЩЛД та шиї.
41. Загальні ускладнення під час і після знеболення. Профілактика, допомога.
42. Підготовка стоматологічного хворого до ургентного оперативного втручання в умовах поліклініки та стаціонару.
43. Підготовка стоматологічного хворого до планового оперативного втручання в умовах поліклініки та стаціонару.
44. Місцеві ускладнення під час і після ін'єкції анестетика. Профілактика, лікування.
45. Тактика лікаря при помилковому введенні замість анестетика неін'єкційного розчину.
46. Зомління, колапс, шок. Клінічний перебіг, допомога стоматологічному хворому в умовах амбулаторії.
47. Місцеві ускладнення при проведенні анестезії в ЩЛД: етіологія, патогенез, клінічна картина, допомога, профілактика.
48. Особливості знеболення при видаленні зубів у хворих на інфаркт міокарда, цукровий діабет, серцево-судинні захворювання.
49. Знеболення при видаленні слинного каменя.
50. Знеболення при гаймориті.
51. Вибір методу знеболення у хворих з алергічним статусом.
52. Особливості знеболення в осіб похилого віку.
53. Сучасні засоби місцевої анестезії, обладнання: характеристика, недоліки та переваги.
54. Сучасні методики знеболення при стоматологічних операціях, принципи подальшого розвитку методів знеболення.
55. Підготовка хворого та порожнини рота до операції видалення зуба.
56. Операція видалення зуба. Етапи. Особливості видалення окремих груп зубів та коренів на верхній та нижній щелепах.
57. Ускладнення при видаленні зубів на нижній та верхній щелепах. Діагностика, лікування.
58. Інструментарій для типового і атипового видалення зуба, його призначення, дія.
59. Інструментарій для видалення зубів та коренів на верхній щелепі. Будова та правила користування.
60. Інструментарій для видалення зубів та коренів на нижній щелепі. Будова та правила користування.
61. Атипове видалення зубів. Методика. Догляд за післяопераційною ранною.
62. Види та термін загоєння післяекстракційної рани.
63. Атипове видалення ретинованих та дистопованих зубів. Показання. Методика виконання операції. Альвеолектомія. Ускладнення та їх лікування.
64. Кровотеча після видалення зуба: її причини, методи зупинки, профілактика.
65. Альвеоліт: етіологія, лікування. Догляд за ранною в післяопераційному періоді.

66. Ямковий біль: етіологія, клініка, лікування.
67. Тактика лікаря при перфорації дна гайморової пазухи під час видалення зуба.
68. Тактика лікаря при проштовхуванні зуба у верхньощелепну пазуху.
69. Специфіка підготовки хворого із захворюванням крові до видалення зуба.
70. Тактика лікаря при проштовхуванні зуба в тканини дна порожнини рота.
71. Перелом зуба: методика видалення, необхідні інструменти.
72. Видалення зуба з ділянки ракової пухлини: у хворого на гіпертонічну хворобу, інсульт, інфаркт міокарда.
73. Видалення зуба з ракової пухлини: у хворого на лейкоз.
74. Хронічні одонтогенні запальні вогнища у хворих із соматичною локальною та системною патологією. Тактика стоматолога.
75. Хронічні одонтогенні запальні вогнища у хворих до та після операцій на черевній порожнині, грудній клітці. Тактика стоматолога.
76. Причини перелому щелеп при видаленні зубів. Тактика лікаря.
77. Профілактика аспірації зубів, перелому та вивиху нижньої щелепи під час видалення зубів.
78. Хвороби прорізування зубів. Дистоція та ретенція. Клініка, діагностика. Показання та методики видалення зубів.
79. Перикороніт. Причини, класифікація, клініка, діагностика, методи консервативного та хірургічного лікування.
80. Етіологія, патогенез та класифікація запальних процесів у щелепно-лицевій ділянці.
81. Гострий періодонтит. Класифікація, клініка, діагностика і лікування.
82. Хронічний періодонтит. Класифікація. Клініка, діагностика.
83. Хронічний гранулематозний періодонтит, клініка та діагностика. Види гранулем, теорії походження епітелію в гранулемах.
84. Хірургічні методи лікування хронічного періодонтиту. Резекція верхівки кореня. Показання, методика виконання, можливі ускладнення, їх профілактика.
85. Хірургічні методи лікування хронічного періодонтиту. Гемісекція, ампутація, реплантація. Показання. Методика виконання. Можливі ускладнення та їх профілактика.
86. Реплантація зуба: одномоментна і відтермінована, показання і протипоказання, методика операції, ускладнення. Типи зрощення кореня зуба з ямкою.
87. Причини загострень хронічного періодонтиту, патогенез. Лікування, профілактика ускладнень.
88. Періостит щелеп: класифікація, етіологія, патогенез, клініка, диференціальна діагностика.
89. Лікування гострого гнійного одонтогенного періоститу щелеп.
90. Остеомієліт щелеп. Етіологія, теорії патогенезу, класифікація.
91. Одонтогенний остеомієліт щелеп. Гостра стадія. Клініка, діагностика, лікування.
92. Одонтогенний остеомієліт щелеп. Хронічна стадія. Клініка, діагностика. Консервативне лікування. Операція секвестркомії. Показання, терміни виконання, методика. Профілактика ускладнень.
93. Особливості клінічного перебігу одонтогенного остеомієліту нижньої та верхньої щелеп. Залежність від анатомо-топографічних особливостей. Ускладнення остеомієліту.
94. Диференційна діагностика гострого періодонтиту, періоститу та остеомієліту щелеп.
95. Особливості клінічного перебігу, діагностики і лікування неодонтогенного гострого остеомієліту щелеп.
96. Гематогенний гострий остеомієліт верхньої щелепи: етіологія, клініка, ускладнення і лікування.
97. Актиномікоз щелепно-лицевої ділянки: клініка, диференціальна діагностика, лікування.
98. Сифіліс щелепно-лицевої ділянки: клініка, диференціальна діагностика, лікування.
99. Туберкульоз щелепно-лицевої ділянки: клініка, диференційна діагностика, лікування.
100. Хірургічна анатомія клітковинного простору щелепно-лицевої ділянки. Шляхи поширення одонтогенної інфекції.
101. Абсцес та флегмона щелепно-лицевої ділянки. Загальні клінічні ознаки, прийоми діагностики.
102. Абсцес та флегмона щелепно-лицевої ділянки. Принципи комплексного лікування.
103. Флегмона підскроневої та крилопіднебінної ямок. Етіологія, патогенез, клініка; діагностика, лікування.
104. Флегмона скроневої ділянки. Причини виникнення, клініка, діагностика, лікування.
105. Абсцеси та флегмони підочної та вилицевої ділянок. Причини, клініка, діагностика, лікування.
106. Абсцес та флегмона піднижньощелепного клітковинного простору. Його хірургічна анатомія. Причини, клініка, діагностика, лікування.
107. Абсцес і флегмона крилопіднебінного щелепного клітковинного простору. Хірургічна анатомія, причини, клініка, діагностика, лікування.
108. Абсцес і флегмона підмасетеріального клітковинного простору. Хірургічна анатомія. Причини, клініка, діагностика, лікування.
109. Абсцес і флегмона привушно-жувальної ділянки. Причини, хірургічна анатомія, клініка, діагностика, лікування.
110. Абсцес і флегмона щічної ділянки. Хірургічна анатомія, причини. Клініка, діагностика, лікування.
111. Абсцес і флегмона позадущелепної ділянки. Хірургічна анатомія, причини, клініка, діагностика, лікування.
112. Абсцес та флегмона язика. Причини, клініка, діагностика, лікування.
113. Флегмона дна порожнини рота. Хірургічна анатомія, причини, клініка, діагностика, лікування.
114. Абсцес щелепно-язикового жолобка. Хірургічна анатомія, причини, клініка, діагностика, лікування.
115. Гнилісно-некротична флегмона Жансуля-Людвіга. Хірургічна анатомія, причини, клініка, діагностика, лікування.

116. Абсцес і флегмона навкологлоткового клітковинного простору. Хірургічна анатомія, причини, клініка, діагностика, лікування.
117. Одонтогенна та неодонтогенна флегмона ЩЛД: диференційна діагностика, особливості клінічного перебігу, лікування ускладнення.
118. Клініка, топографічна анатомія та лікування флегмони шиї.
119. Загальне лікування флегмон ЩЛД. Виписати необхідні рецепти.
120. Одонтогенний медіастеніт: етіологія, патогенез, клінічна картина, діагностика.
121. Диференційна діагностика одонтогенного медіастеніту, хірургічне та медикаментозне лікування.
122. Сепсис, інфекційно-токсичний шок. Етіологія, клініка, диференційна діагностика, лікування.
123. Тромбофлебіт вен обличчя, тромбоз печеристого синусу. Етіологія, клініка, диференційна діагностика, лікування.
124. Одонтогенний абсцес мозку, менінгіт. Етіологія, клінічна картина, лікування.
125. Одонтогенний верхньощелеповий синусит. Етіологія, класифікація, клініка, діагностика.
126. Одонтогенний верхньощелеповий синусит. Консервативне та хірургічне лікування. Ускладнення та їх профілактика.
127. Клініка, діагностика і лікування артриту та артрозу скронево-нижньощелепного суглоба. Виписати необхідні рецепти.
128. Лімфаденіт щелепно-лицевої ділянки: класифікація, клініка, диференціальна діагностика, лікування. Фурункул та карбункул щелепно-лицевої ділянки: класифікація, клініка, ускладнення та лікування.
129. Гостре запалення слинних залоз: класифікація, клінічний перебіг, лікування.
130. Слинокам'яна хвороба: етіологія, клініка, ускладнення і лікування.
131. Псевдопаротит Герценберга.
132. Хронічне запалення слинних залоз: класифікація, клінічний перебіг, лікування.
133. Системні захворювання слинних залоз: хвороба Мікуліча, синдром Шегрена.
134. Нома. Етіологія, патогенез, клінічна картина, лікування. Диференційна діагностика, ускладнення.
135. Бешиха обличчя. Етіологія, патогенез, клінічна картина, лікування. Диференціальна діагностика, ускладнення.
136. Предмет і завдання військової стоматології, щелепно-лицевої хірургії.
137. Організація допомоги пораненим військовим Збройних Сил України в мирний та військовий час.
138. Травматична хвороба: патогенез, класифікація, прогноз, перебіг, особливості лікування, наслідки хвороби.
139. Класифікація пошкоджень тканин ЩЛД (Д.А. Ентіна-Б.Д. Кабакова).
140. Загальна-характеристика, перебіг, діагностика пошкоджень обличчя та щелеп в мирний і військовий час.
141. Безпосередні ускладнення щелепно-лицевих поранень, їх діагностика. Допомога на полі бою та на етапах медичної евакуації.
142. Обсяг та зміст медичної допомоги пораненим в щелепно-лицеву ділянку в мирний та військовий час.
143. Вогнепальні та невогнепальні пошкодження м'яких тканин обличчя: класифікація, перебіг, особливості хірургічної обробки.
144. Види швів і шовних матеріалів. Косметичні шви: призначення та модифікації.
145. Вогнепальні та невогнепальні пошкодження нижньої щелепи: класифікація, діагностика, перебіг, допомога на етапах медичної евакуації.
146. Рентгенологічні укладки для діагностики пошкоджень кісток лицевого черепа.
147. Невогнепальні пошкодження верхньої щелепи за Ле-Фор, особливості клінічних проявів, діагностика, перебіг, допомога на етапах медичної евакуації.
148. Вогнепальні пошкодження верхньої щелепи, особливості клінічних проявів, діагностика, перебіг, допомога на етапах медичної евакуації.
149. Тимчасова (транспортна) іммобілізація при пошкодженнях кісток ЩЛД, види, принципи, вимоги.
150. Спеціалізована допомога при пошкодженнях нижньої щелепи.
151. Спеціалізована допомога при пошкодженнях верхньої щелепи.
152. Назубні шини Тигерштедта та їх модифікації.
153. Лабораторні шини та їх використання при пошкодженнях щелеп.
154. Остеосинтез нижньої щелепи: показання, види, методи, обладнання, біологічні та біомеханічні принципи.
155. Остеосинтез верхньої щелепи: показання, види, методи, обладнання, біологічні та біомеханічні принципи.
156. Ортопедично-апаратний метод лікування пошкоджень щелеп, з їх дефектами: види, показання.
157. Комбіновані пошкодження щелеп: особливості клінічного прояву та надання допомоги.
158. Пошкодження вилицевих кісток: класифікація, особливості клінічного перебігу.
159. Пошкодження кісток носа: класифікація, клініка.
160. Передня та задня тампонада носа: показання, техніка.
161. Комбіновані радіаційні пошкодження щелепно-лицевої ділянки: класифікація, особливості перебігу, надання допомоги.
162. Комбіновані хімічні пошкодження щелепно-лицевої ділянки: класифікація, особливості перебігу, надання допомоги.
163. Поєднані пошкодження лицевого та мозкового черепа: класифікація, особливості перебігу, діагностика ліквореї, принципи надання допомоги.
164. Опіки обличчя: класифікація, особливості перебігу, надання допомоги на етапах медичної евакуації.
165. Лікування наслідків опіків обличчя.
166. Сучасна вогнепальна рана ЩЛД: особливості, лікування.

167. Асфіксія при пошкодженнях тканин ЩЛД: класифікація, особливості клінічного перебігу. Надання допомоги хворим.
168. Кровотеча при пошкодженнях тканин ЩЛД: класифікація, надання допомоги хворим.
169. Запальні ускладнення пошкоджень ЩЛД: травматичний (вогнепальний та невогнепальний) остеомієліт, синусит. Перебіг, особливості лікування.
170. Пошкодження язика, дна порожнини рота: особливості клінічного перебігу та надання допомоги.
171. Пошкодження привушно-жувальної ділянки, привушної слинної залози: особливості клінічного перебігу та надання допомоги.
172. Пошкодження ший: особливості клінічного перебігу та надання допомоги.
173. Сторонні тіла щелепно-лицевої ділянки: етіологія, перебіг, способи видалення.
174. Харчування поранених в щелепно-лицеву ділянку. Види дієт. Методи годування. Догляд за пораненими.
175. ЛФК та фізіотерапія при лікуванні поранених в щелепно-лицеву ділянку.
176. Військово-медична експертиза поранених в ЩЛД.
177. Доброякісні пухлини м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки.
178. Атероми: клініка, диференційна діагностика, лікування.
179. Ліпома щелепно-лицевої ділянки: клініка, диференційна діагностика, лікування.
180. Гемангіома щелепно-лицевої ділянки: класифікація, клініка, лікування (класифікація Кондрашина).
181. Кавернозна гемангіома щелепно-лицевої ділянки: диференційна діагностика, лікування.
182. Ретенційна кіста щелепно-лицевої ділянки: клініка, діагностика, лікування.
183. Дермоїдна кіста: клінічний перебіг, диференційна діагностика, лікування.
184. Клініка та лікування радикулярної кісти нижньої щелепи.
185. Фолікулярна кіста щелеп: клініка, диференційна діагностика, лікування.
186. Резидуальна кіста щелеп: етіологія, патогенез, диференційна діагностика, лікування.
187. Парадентальна кіста щелеп: етіологія, патогенез, диференційна діагностика, лікування.
188. Клініка, диференціальна діагностика і лікування адамантіноми щелеп.
189. Одонтома щелеп: класифікація, диференціальна діагностика, лікування.
190. Одонтогенні пухлиноподібні утворення: остеодисплазія, паратиреоїдна остеодистрофія, хвороба Паджета, еозинофільна гранульома.
191. Периферична форма остеобластокластоми: особливості клінічного перебігу, діагностика, лікування.
192. Центральна форма остеобластокластоми: клініка, рентгенологічна картина.
193. Пухлини слинних залоз: класифікація, клініка, діагностика, лікування.
193. Біологічні особливості пухлинної клітини та дія на неї променевого опромінення, кріотерапії, гіпертермії.
194. Біологічні особливості пухлинної клітини та дія на неї хіміопрепаратів, оксигенації, ультразвуку, гіпоксії.
195. Імунологічні аспекти клінічної онкології. Імунотерапія хворих на злоякісні пухлини.
196. Комплексне лікування хворих на злоякісні пухлини.
197. Передракові захворювання і рак обличчя: етіологія, клініка, диференціальна діагностика, лікування.
198. Рак шкіри обличчя: особливості клінічного перебігу, лікування.
199. Рак губи: клініка, диференціальна діагностика, лікування.
200. Рак слизової оболонки порожнини рота: клініка, диференційна діагностика, лікування.
201. Рак язика: етіологія, патогенез, диференційна діагностика, лікування.
202. Рак слинних залоз: клінічний перебіг, диференційна діагностика, лікування.
203. Рак нижньої щелепи: етіологія, клініка, лікування.
204. Рак верхньої щелепи, який розвивається з верхньої стінки верхньощелепного синусу: клініка, диференційна діагностика, лікування.
205. Рак верхньої щелепи, який розвивається з нижньої стінки верхньощелепного синусу: клініка, диференціальна діагностика, лікування.
206. Рак верхньої щелепи, який розвивається з латеральної стінки верхньощелепного синусу: клініка, диференційна діагностика, лікування.
207. Рак верхньої щелепи, який розвивається з медіальної стінки верхньощелепного синусу: клініка, диференційна діагностика, лікування.
208. Саркома щелеп і м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки.
209. Операція Крайля: суть, показання.
210. Операція Ванаха: суть, показання.

16.Рекомендована література

Основна (Базова):

1. Маланчук В.О. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія: підручник; У 2 т. – Т.1/ Маланчук В.О., Воловар О.С., Гарляускайте І.Ю. – К.: Логос, 2011 – 627 с.
2. Маланчук В.О.. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія: підручник; У 2 т. – Т. 2/ Маланчук В.О., Логвіненко І.П., Маланчук Т.О. та ін. – К.: ЛОГОС, 2011–606 с .
3. Тимофеев О.О. Щелепно-лицева хірургія: Підручник для мед. ун-тів, інст., акад. — 2-ге вид, випр. Затверджено МОН / О.О. Тимофеев — К., 2017. — 752 с.
4. Алгоритми виконання практичних навичок з хірургічної стоматології: навч.-метод. посіб. для студентів

- стомат. ф-тів ВНЗ МОЗ України / Я. П. Нагірний [та ін.]. - Тернопіль: ТДМУ: Укрмедкнига, 2017. - 102 с.: іл.
5. Ломницький І.Я. Алгоритми практичних навичок з хірургічної стоматології: навч. посіб. / за ред. Ломницького І.Я. – Львів: ГалДент, 2011- 59 с.
 6. Ломницький, І. Я. Пропедевтика хірургічної стоматології : навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / І. Я. Ломницький. - Львів : ГалДент, 2001. - 114 с.
 7. Харьков Л.В. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія дитячого віку: підручник / Л.В. Харьков, Л.М. Яковенко, І.Л. Чехова ; за ред. Л.В. Харькова. — К. : ВСВ «Медицина», 2015. — 496 с.
 8. Бернадський Ю.Й. Основи щелепно-лицевої хірургії і хірургічної стоматології. К. Спалах, 2003.- 512 с.
 9. Невідкладна допомога в практичній хірургічній стоматології (методичні вказівки) / уклад. Я.Е. Варес та ін. – Львів, 2014 – 34с.
 10. Аветіков Д. С. Передпухлинні захворювання щелепно-лицевої ділянки : навч. посіб. для студ.стоматол. ф-тів вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації та лікарів-інтернів / Аветіков Д. С., Соколова Н. А., Рузін Г. П. ; Вищ. держ. навч. закл. України "Укр. мед. стоматол. акад.", Каф. хірург. стоматології та щелеп.-лиц. хірургії з пластич. та реконструкт. хірургією голови та шиї, Харк. нац. мед. ун-т, Каф. хірург. стоматології та щелеп.-лиц. хірургії. - Полтава : АСМІ, 2012. - 66с.
 11. Аветіков Д.С. Методологія алгоритму виконання практичних навичок в клініці хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії: навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних закладів IV рівня акредитації / Аветіков Д.С., Яценко І.В., Ставицький С.О.. ВДНЗУ «УМСА». – Полтава: 2012. – 68 с.
 12. Алгоритми виконання практичних навичок з хірургічної стоматології: навч.-метод. посіб. для студентів стомат. ф-тів ВНЗ МОЗ України / Я. П. Нагірний [та ін.]. - Тернопіль: ТДМУ: Укрмедкнига, 2017. - 102 с.: іл.
 13. Алгоритми виконання стоматологічних і медичних маніпуляцій для підготовки до Державної атестації студентів 5 курсу за спеціальністю "Стоматологія": навч. посібник для студентів стоматологічних факультетів, лікарів-інтернів, лікарів-стоматологів / Н. В. Біденко [та ін.] ; МОЗ України , НМУ ім. О. О. Богомольця, Стоматологічний факультет. - К. : Книга-плюс, 2017. - 408 с.
 14. Алгоритм виконання стоматологічних маніпуляцій з дисципліни «Дитяча хірургічна стоматологія» до комплексного практично-орієнтованого державного іспиту зі стоматології. за ред. проф. Л.М. Яковенко – К.: Книга плюс.-2017.-40 с.
 15. Тимофеев О.О. Щелепно-лицева хірургія: Підручник для мед. ун-тів, інст., акад. — 2-ге вид, випр. Затверджено МОН / О.О. Тимофеев — К., 2017. — 752 с.
 16. Харьков Л.В. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія дитячого віку: під-ручник / Л.В. Харьков, Л.М. Яковенко, І.Л. Чехова ; за ред. Л.В. Харькова. — К. : ВСВ «Медицина», 2015. — 496 с.
 17. PETERSON'S PRINCIPLES OF ORAL AND MAXILLOFACIAL SURGERY Third Edition, Vol. 1, 2012. - 2000 p.
 18. PETERSON'S PRINCIPLES OF ORAL AND MAXILLOFACIAL SURGERY Third Edition, Vol. 2, 2012. - 1772 p.
 19. Atlas of Human Anatomy / F. Netter – 2nd ed. – New Jersey: ICON Learning Systems. – 592 p.

Додаткова:

1. Основи стоматології: Підручник для мед. ВНЗ III—IV рів. акред. Рекомендовано МОЗ / За ред. В.О. Маланчука. — К., 2009. — 600 с.
2. Рибалов О. В. Основи стоматології: Підручник для студентів медичних факультетів вищих медичних закладів освіти III- IV рівнів акредитації / О. В. Рибалов, М. Г. Скікевич. – Вінниця: Нова Книга, 2006. – 232 с.
3. Бернадський Ю.Й. Основи щелепно-лицевої хірургії і хірургічної стоматології: навч. посібник . - 3-е вид., перероб. і доп. - Київ: Спалах, 2003
4. Ломницький І.Я. Алгоритми практичних навичок з хірургічної стоматології: навч. посіб. / за ред. Ломницького І.Я. – Львів: ГалДент, 2011
5. Ломницький І.Я. Основи хірургічної стоматології. – 2-е вид., перероб. і доп. – Львів: ГалДент, 2008
6. Ломницький, І. Я. Пропедевтика хірургічної стоматології : навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / І. Я. Ломницький. - Львів : ГалДент, 2001. - 114 с.
7. Масний З. Травми щелепно-лицевої ділянки у дітей: текст лекції для студентів. – Львів, 2008.
8. Мигович М. Місцеве знечуження тканин щелепно-лицевої ділянки: посіб. / М. Мигович, І. Мигович. – Львів, 2004
9. Митченко В. І. Пропедевтика хірургічної стоматології : підруч. для студ. стомат. ф-тів ВНЗ України III-IV рівнів акредитації. - Вінниця : Нова Книга, 2004. - 271 с.
10. Грицай Н. М. Нейростоматологія : навч. посіб. для студ. вищ. мед. закл. освіти III-IV рівнів акредитації / Н. М. Грицай, Н. О. Кобзиста. - Київ : Здоров'я, 2001. - 142 с.
11. Основи передпротезної хірургічної підготовки порожнини рота: Метод. розробка/ Готь І.М. [та ін.] – Львів: ГалДент, 2008.
12. Посібник алгоритмів з хірургічної стоматології для підготовки до єдиного державного практично-орієнтованого іспиту / уклад. І. М. Готь [та ін]. – Львів, 2006
13. Рузін Г. П. Хірургічна стоматологія в схемах і таблицях: навч. посіб. для студ. стомат. ф-тів вищих мед. навч. закл. IV рівня акредитації / Г. П. Рузін, А. А. Дмитрієва, О. Ю. Стоян ; за ред. Г. П. Рузіна. – Вінниця: Нова книга, 2007
14. Рузін Г. П. Основи технології операцій у хірургічній стоматології та щелепно-лицевій хірургії: навч. посіб. для студ. стоматол. ф-тів вищих мед. навч. закл. IV рівня акредитації / Г. П. Рузін, М. П. Бурих. – Вінниця: Нова книга, 2008.

15. Соколов В. М. Щелепно-лицева хірургія. Реконструктивна хірургія голови та ший: підруч. для студ. стомат. ф-тів вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації / В. М. Соколов, В. І. Митченко, Д. С. Аветіков. – Вінниця: Нова книга, 2006.
16. Стоматологія : у 2 кн. : підруч. для лікарів-інтернів стомат. ф-тів післядипломної освіти вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / за ред. М. М. Рожка. - Київ : Медицина. - 2013 Кн. 2 / [авт. кол.: М. М. Рожко, І. І. Кириленко, О. Г. Денисенко та ін. ; рец.: В. С. Онищенко, Н. І. Смоляр]. - 992 с.
17. Тимофеев О.О. Щелепно-лицева хірургія : підруч. / О. О. Тимофеев. - Київ : Медицина, 2011
18. Ткаченко П.І., Гуржій О.В., Білоконь С.О. Гострі одонтогенні процеси щелепно-лицевої ділянки в дітей (періостит, остеомієліт, лімфаденіт). - Львів: Компакт-ЛІВ, 2006.
19. Харьков Л. В. Хірургічна стоматологія дитячого віку: підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / Л. В. Харьков, Л. М. Яковенко, І. Л. Чехова ; за ред. Л. В. Харькова. – Київ: Книга плюс, 2003
20. Харьков Л. В. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія дитячого віку : нац. підруч. для студ. вищих мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / Л. В. Харьков, Л. М. Яковенко, І. Л. Чехова ; за ред. Л. В. Харькова. - Київ : Медицина, 2015. - 496 с.
21. Черкашин С.І. Основи стоматології і щелепно-лицевої хірургії. - Тернопіль: Укрмедкнига, 2003.
22. Черкашин С.І. Хвороби щелепно-лицевої ділянки: підручник. - Тернопіль: Укрмедкнига, 2001.
23. Bauml, Philips R.W., Lund M.R. Textbook of Operative Dentistry = Підручник з хірургічної стоматології.- 3-rd ed.- Philadelphia: Saunders, 1995.- 661p.
24. Kharkov L. V. Pediatric oral and maxillofacial surgery : a textbook for students of higher medical educational institutions of the III-IV levels of accreditation / L. V. Kharkov, L. M. Yakovenko, N. V. Kiselyova ; ed. by L. V. Kharkov. - Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2015. - 103 с.
25. Oral and maxillofacial surgery= Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія. Part 1 : textbook for the students of stomatological faculties of higher medical education establishments of the IV level of accreditation / V. O. Malanchuk [et al.] ; ed. V. Malanchuk. – Вінниця: Нова книга, 2011
26. Oral and maxillofacial surgery= Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія. Part 2 : textbook for the students of stomatological faculties of higher medical education establishments of the IV level of accreditation / V. O. Malanchuk [et al.] ; ed. V. Malanchuk. – Вінниця: Нова книга, 2011.
27. Pohranychna, Ch. R. Infections of the maxillofacial area : guide of lectures on oral and maxillofacial surgery for the english-medium students of the 3rd year education at dentistry faculty (spring semester) [Текст] : methodological guide / Ch. R. Pohranychna, R. Z. Ogonovsky. - Lviv, 2011.
28. Pohranychna, Ch. R. Maxillofacial oncology : guide of lectures on oral and maxillofacial surgery for the english-medium students of the 5th year education at dentistry faculty (autumn semester) [Текст] : methodological guide / Ch. R. Pohranychna, R. Z. Ogonovsky. - Lviv, 2011.
29. Vares Ya.E., Ogonovsky R.Z., Pohranychna Ch.R. Principles of Local Dental Anaesthesia and Teeth Removal: An Illustrated Methodological Guide. – Lviv, 2007.
30. Timoficiev O.O. Anesthesia in Oral and Maxillofacial Surgery / O.O. Timoficiev, I.I. Fesenko. - Kyiv: OMF Publishing, 2016, 128 p.

17. Інформаційні ресурси

1. Методи обстеження стоматологічного хворого <https://youtu.be/-AjoqLAE9Gk>
2. Фази загоєння ран <https://www.youtube.com/watch?v=zgc11n-Bw00>
3. ПХО ран обличчя <https://youtu.be/bFtm9MCPDVk>
4. Техніки накладання швів <https://www.youtube.com/watch?v=Akyr4zIBS9E>
5. Вивих нижньої щелепи <https://www.youtube.com/watch?v=ECt863r7H-s>
6. КТ анатомія лицевого черепа <https://www.youtube.com/watch?v=bEnzG4CZYhE>
7. Лікування травматичних пошкоджень зубо-щелепного апарату <https://www.youtube.com/watch?v=-9XtrnxhsWc>
8. Анатомія нижньої щелепи <https://www.youtube.com/watch?v=Zils4ojFKnU>
9. Анатомія верхньої щелепи <https://www.youtube.com/watch?v=XYvGILxigAw>
10. Анатомія перелому кістки <https://www.youtube.com/watch?v=P5HwYWShBhw>
11. Хірургічні протоколи лікування переломів н/щелепи АО <https://surgeryreference.aofoundation.org/cmft/trauma/mandible>
12. Хірургічні протоколи лікування переломів середньої зони обличчя АО <https://surgeryreference.aofoundation.org/cmft/trauma/midface>
13. Лігатурне зв'язування за Айві <https://www.youtube.com/watch?v=ppbLfuOBXkE>
14. Міжщелепна фіксація назубними шинами https://www.youtube.com/watch?v=SUz1fiOe_qo
15. Міжщелепна фіксація стандартними шинами <https://www.youtube.com/watch?v=RGp46yHoVag&list=PLODWbBfct7nYjK0xg6r1oS1YEXzNVPNFH&index=5>
16. Техніка шинування https://youtu.be/q-SOP_MMmws
17. Остеосинтез перелому кута н/щелепи <https://www.youtube.com/watch?v=S1hg6U7gy5Q>
18. Остеосинтез в ділянці симфізу н/щелепи <https://www.youtube.com/watch?v=fv2StvjXeqY>
19. Остеосинтез н/щелепи <https://www.youtube.com/watch?v=cgBnzz9Xa7I>
20. Остеосинтез двобічного перелому н/щелепи <https://www.youtube.com/watch?v=Hit8s09Cztc>
21. Лікування переломів виличної кістки <https://www.youtube.com/watch?v=inVW0DDJnKs>
22. Травма середньої зони обличчя <https://www.youtube.com/watch?v=-mHcEobz1w8>

23. Остеосинтез вилично-орбітального комплексу <https://www.youtube.com/watch?v=hBwWTyikPo>
24. Компресійний остеосинтез при переломі беззубої щелепи <https://www.youtube.com/watch?v=OmXaEuw2vJ0>
25. Техніка трахеостомії <https://www.youtube.com/watch?v=CWTuU13kRog>
26. Гостра променева хвороба <https://www.youtube.com/watch?v=deX2Sfj3JmI>
27. Курси ACLS <https://www.youtube.com/watch?v=mHDiAFB6LzI>
28. Догляд за важкохворими https://www.youtube.com/watch?v=iDXYYFO9_P4
29. Гігієна порожнини рота лежачого хворого https://www.youtube.com/watch?v=25UX5K_Ww20
30. Годування лежачих хворих через зонд <https://www.youtube.com/watch?v=buE5c2da260>
31. Техніки біопсій в стоматології <https://www.youtube.com/watch?v=zB08AVntCUc>
32. Одонтогенні кісти щелеп https://www.youtube.com/watch?v=UPjbNPz_WXs
33. Передракові стани <https://www.youtube.com/watch?v=TYzW59l-nXo>
34. Доброякісні пухлини сполучної тканини <https://www.youtube.com/watch?v=rw7gzh25h9o>
35. Остеобластокластома <https://www.youtube.com/watch?v=fsowXXkeaAk>
36. Остеоїд-остеома <https://www.youtube.com/watch?v=i0P39a0x3WQ>
37. Злоякісні новоутвори кісткової тканини <https://www.youtube.com/watch?v=EHZEbKDgeRU>
38. Злоякісні пухлини СОПР https://www.youtube.com/watch?v=I8XPdNC_Xk8
39. Реконструкція щелеп після видалення злоякісних пухлинах <https://www.youtube.com/watch?v=ppykKDo8kYs>